

Sõmerpalu valla üldplaneering

Seletuskiri

Konsultant:

AS Regio
Riia 24, Tartu 51010
Tel 738 7300, faks 738 7301
www.regio.ee

Sisukord

SISSEJUHATUS	4
1. SÕMERPALU VALLA RUUMILISE ARENGU PÕHIMÕTTED	5
2. MAA- JA VEEALADE KASUTAMISE REEGLID	7
2.1. DETAILPLANEERINGU KOOSTAMISE KOHUSTUSEGA ALAD	7
2.2. VÄÄRTUSLIKUD ALAD JA OBJEKTID	8
2.2.1. Looduskaitse	8
2.2.2. Natura 2000	9
2.2.3. Roheline võrgustik	9
2.2.4. Väärtuslikud maastikud	10
2.2.5. Kohalik kaitse	10
2.3. TEEDEVÖRK	11
2.4. TEHNILINE INFRASTRUKTUUR	13
3. MAA- JA VEEALADE KASUTAMIS- JA E HITUSTINGIMUSED LÄHTUVALT JUHTFUNKTSIOONIST	14
3.1. ELAMUMAA	14
3.2. ÜLDKASUTATAVA HOONE MAA	16
3.3. ÄRIMAA	17
3.4. TOOTMISMAA	18
3.5. LIIKLUSMAA JA LIIKLUST KORRALDAVA JA TEENINDAVA EHITISE MAA	19
3.6. RAUDTEE MAA	20
3.7. TEHNOEHITISE MAA	20
3.8. PUHKE- JA VIRGESTUSMAA	22
3.9. HALJASALA JA PARKMETS A MAA JA KAITSEHALJASTUSE MAA	23
3.10. SUPELRANNA MAA	23
3.11. VEE-ALA	23
3.12. PÖLLU- JA METSAMAA	24
3.13. KALMISTUMAA	24
3.14. JÄÄTMEKÄITLUSE MAA	25
3.15. MÄETÖÖSTUSMAA	25
3.16. RIIGIKAITSEMAA	25
4. SÕMERPALU VALLA ÜLDPLANEERINGU ELLUVIIMINE	27
LISA. ÕIGUSAKTIDEST TULENEVAD MAAKASUTUS- TINGIMUSED JA -PIIRANGUD	28
1. SANITAARKAITSE	28
1.1. Veekaitse	28
1.2. Välisõhu kaitse	30
1.3. Mürakaitse	30
1.4. Vibratsioon	31
1.5. Jäätmed	32
1.6. Kalmistud	33
2. LOODUSKAITSE	34
2.1. Kaitsealad	34
2.2. Hoiualad	35
2.3. Kaitstavad looduse üksikobjektid	36
2.4. Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid	36

2.5.	<i>Natura 2000 alad</i>	36
3.	VEEALADEST TULENEVAD PIIRANGUD.....	37
3.1.	<i>Ranna ja kalda piiranguvöönd</i>	37
3.2.	<i>Ranna või kalda veekaitsevöönd</i>	37
3.3.	<i>Ranna või kalda ehituskeeluvöönd</i>	38
3.4.	<i>Kallasrada</i>	38
3.5.	<i>Avalik kasutus</i>	39
3.6.	<i>Maaparandussüsteemidest tulenevad piirangud</i>	39
4.	METSAKAITSE.....	40
5.	MUINSUSKAITSE	41
6.	TEHNILISTEST INFRASTRUKTUURIDEST TULENEVAD PIIRANGUD.....	42
6.1.	<i>Teede ja tänavate kaitsevöönd</i>	42
6.2.	<i>Raudtee kaitsevöönd</i>	43
6.3.	<i>Elektriliinide ja -paigaldise kaitsevöönd</i>	44
6.4.	<i>Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kaitsevöönd</i>	44
6.5.	<i>Liinirajatise kaitsevöönd</i>	45

Sissejuhatus

Sõmerpalu valla üldplaneeringu koostamist alustati 14. märtsil 2006. aastal. Üldplaneeringu koostamise konsultandiks ja planeeringuga kavandatavate tegevuste keskkonnamõju strateegilise hindamise teostajaks valiti AS Regio.

Sõmerpalu valla üldplaneering käsitleb kogu valla territooriumi. Üldplaneeringu eesmärgiks on läbi maa- ning veealadele kasutamise- ja ehitustingimuste määramise tagada valla edasiseks arenguks sobivam maakasutus.

Üldplaneeringu koostamise protsess koosnes erinevatest tegevustest – lähteandmete kogumisest ja olemasoleva olukorra analüüsimisest, maakasutuspõhimõtete sõnastamisest ning parima planeeringulahenduse väljatöötamisest. Olemasoleva olukorra analüüsi tulemused on koondatud Sõmerpalu valla üldplaneeringu I osasse – „Sõmerpalu valla üldplaneering. Olemasoleva olukorra analüüs”. Dokumendi lisadesse kuulub kaart – tugiplaan, millel esitatakse olemasolev olukord graafiliselt.

Sõmerpalu valla ruumilise arengu põhimõtted, maa- ja vee-alade kasutamise reeglid ja ehitustingimused on koondatud käesolevasse üldplaneeringu seletuskirja, üldplaneeringu II osasse – „Sõmerpalu valla üldplaneering. Seletuskiri”. Seletuskirja lahutamatud osad on üldplaneeringu kaardid:

- Sõmerpalu valla üldplaneering. Sõmerpalu vald. Põhiplaan. M 1:20 000
- Sõmerpalu valla üldplaneering. Sõmerpalu ja Järvere. Põhiplaan. M 1:5 000
- Sõmerpalu valla üldplaneering. Osula. Põhiplaan. M 1:5 000

Sõmerpalu valla üldplaneeringuga kavandatavate tegevuste keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemused ning ülevaade üldplaneeringu protsessist on koondatud üldplaneeringu III osasse – „Sõmerpalu valla üldplaneering. Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne ja üldplaneeringu protsessi kirjeldus”.

Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise dokumentatsioon on kronoloogilises järjestuses koondatud üldplaneeringu IV osasse – „Sõmerpalu valla üldplaneering. Dokumentatsioon”.

Sõmerpalu Vallavalitsus tänab kõiki, kes osalesid Sõmerpalu valla ruumilise arengu kavandamise ja üldplaneeringu koostamise protsessis.

Sõmerpalu vallavanem
Lenhard Ermel

1. Sõmerpalu valla ruumilise arengu põhimõtted

Sõmerpalu valla ruumilise arengu põhimõtted tuginevad Sõmerpalu valla arengukavas ja Võru maakonnaplaneeringus püstitatud strateegilistele eesmärkidele. Ruumilise arengu põhimõtted on aluseks maa-alade reserveerimisele ja maa- ja veealade arendamise tingimuste seadmisele.

Looduskeskkond

- mitmekesiste loodusressursside optimaalne ja keskkonnasõbralik kasutamine;
- roheline võrgustiku toimimise tagamine;
- väärtuslike looduslike koosluste säilimise tagamine;
- väärtuslike põllumaade ja metsade säilitamine;
- loodussõbraliku elukeskkonna väärtustamine;
- looduse õpperadade, parkide ja matkaradade rajamine;
- ujumiskohtade ja puhkealade väljaarendamine ja ning nendele juurdepääsu tagamine.

Sotsiaalne keskkond

- turvalise, heakorrastatud, kvaliteetse, vaikse, puhta, esteetilise ja omanäolise elukeskkonna tagamine;
- mitmekülgsete avalike teenuste võimaldamine koduvallas;
- küla-, spordi- ja mänguplatside väljaarendamine ja korrastamine;
- ligipääsu tagamine avalikele teenustele ja avalikus kasutuses olevatele hoonetele/maadele.

Majanduslik keskkond

- Sõmerpalu valla arendamine jätkusuutlikult ja tasakaalustatult, lähtudes vallaelanike ja ettevõtete arenguvajadustest;
- valla arendamine potentsiaalsetele investoritele ja elanikele soodsa elukoha ja ettevõtluspiirkonnana, maakonnakeskuse tihedalt seotud tagamaana;
- ettevõtluse kasvupiirkondade arendamine Sõmerpalus, Järveres ja Hānikeses olemasolevate tootmiskaade baasil;
- alternatiivsete põllumajandusharude soodustamine traditsioonilise põllumajandusliku tootmise kõrval;
- loodussõbraliku puhkemajanduse edendamine ja puhkemaastike väljaarendamine Pühajõe, Vagula, Lõõdla ja Keema järvede piirkonnas.

Ajaloolis-kultuuriline keskkond

- Osula, Sulbi, Kurenurme, Järvere ja Sõmerpalu külakeskuste väljaarendamine kohaliku arengu edendamiseks, seltsielu edendamiseks ja traditsiooniliste ürituste korraldamiseks;
- kultuuriliselt ning sportlikult aktiivse eluviisi soodustamine;
- piirkondliku identiteedi ja kogukonnatunde tugevdamine;
- väärtuslike maastike ja miljööväärtuslike alade säilitamine ja tutvustamine;
- vaatamisväärsuste korrastamine ja tähistamine, juurdepääsu tagamine;
- traditsioonilise asustusstruktuuri ja kultuuripärandi säilitamine.

Ehitatud keskkond

- süsteemse planeerimistegevuse läbiviimine maa-alade sihtotstarbe määratlemiseks ja infrastruktuuri ettevalmistamiseks nii elamupiirkondade rajamiseks kui ettevõtluse mitmekesistamiseks ja hoogustamiseks;
- Osula, Sulbi, Sõmerpalu, Järvere ja Kurenurme arendamine mitme-funktsionaalsete piirkonnakeskustena;
- elamumaade arendamine kompaktse asustuse põhimõttel Sõmerpalu alevikus ja Osula ja Järvere külades olemasoleva hoonestuse kõrval;
- maa-alade arendamine hajaasustuses vastavalt ajalooliselt väljakujunenud asustusstruktuurile ja maastikumustritele maastiku mitmekesisust säilitades;
- hea teedevõrgu tagamine ning ühenduste parandamine asulate vahel teede rekonstrueerimise, kergliiklusteede ja sildade rajamise ning bussiühenduse parandamise teel;
- vee- ja kanalisatsioonivõrgu renoveerimine ja laiendamine suuremates asulates.

2. Maa- ja veealade kasutamise reeglid

Käesolevas peatükis käsitletakse alasid ja valdkondi, mis ületavad maa-alade kasutusfunktsioonide piire:

- detailplaneeringu koostamise kohustusega alad;
- väärtuslikud alad ja objektid;
- teedevõrk;
- tehniline infrastruktuur.

Maa-alade arendamisel tuleb lähtuda vastava ala juhtfunktsiooni tingimustest, mis on kirjeldatud peatükis 3.

2.1. Detailplaneeringu koostamise kohustusega alad

Käesolevas alapeatükis määratakse detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ja juhud maa- ja veealade kasutamisel ja arendamisel.

Planeerimisseadusest tulenev kohustus

Detailplaneering koostatakse lähiaastate ehitustegevuse ja maakasutuse aluseks valla territooriumi osa kohta eesmärgiga seada alale maakasutus- ja ehitustingimused.

Detailplaneeringu koostamine on kohustuslik alevike ja külade olemasolevatel ja kavandatavatel selgelt piiritletatavatel kompaktsel asustusega territooriumi osadel:

- uute hoonete, välja arvatud üksikelamu kõrvalhooned, suvila kõrvalhooned ja aiamaja kõrvalhooned ning teised kuni 20 m² ehitusaluse pindalaga väikehooned, ehitusprojekti koostamise ja püstitamise aluseks;
- olemasolevate hoonete, välja arvatud üksikelamu, suvila ja aiamaja ning nende kõrvalhooned, maapealsest kubatuurist üle 33 protsendi suuruse laiendamise ja selle ehitusprojekti koostamise aluseks;
- maa-alade kruntideks jaotamise korral.

Kohalik omavalitsus võib lubada, välja arvatud riikliku kaitse alla võetud maa-alal ja miljööväärtuslikul hoonestusalal, ilma detailplaneeringut koostamata:

- tööstusettevõtte krundil olemasoleva tööstushoone laiendamist või selle kõrvalhoone püstitamist ja selleks ehitusprojekti koostamist;
- olemasoleva hoonestuse vahele jäävale ühele krundile üksikelamu ehitusprojekti koostamist ja püstitamist, kui uue üksikelamu projekteerimisel ja ehitamisel järgitakse piirkonna hoonestuslaadi ja planeerimispõhimõtteid ning projekteerimistingimused kooskõlastatakse naaberkinnistute omanikega;
- olemasoleva hoonestuse vahele jäävale ühele tühjale krundile korterelamu ehitusprojekti koostamist ja püstitamist, kui uue elamu korruselisus ja ehitusalune pindala järgib olemasolevate hoonete vastavaid näitajaid ja projekteerimistingimused kooskõlastatakse naaberkinnistute omanikega;
- mitme hoonega hoonestatud krundi jagamist nende hoonete omanike vahel mitmeks krundiks, kui kinnistu jagamise sooviga ei kaasne detailplaneeringu koostamise kohustust tingivate hoonete ehitamise sooviga;
- muuta naaberkruntide piire, kui piiride muutmine ei too endaga kaasa nende kruntide senise ehitusõiguse, välja arvatud ehitusalune pindala, ja seniste kasutamistingimuste muutumist ning toimub naaberkruntide omanike kokkuleppel.

Sõmerpalu valla üldplaneeringuga määratavad detailplaneeringu koostamise kohustusega alad

1. Võru maakonnaplaneeringuga on detailplaneeringu koostamise kohustusega aladeks määratud osaliselt Sõmerpalu alevik, Osula küla ja Järvere küla. Alade piirid on kantud üldplaneeringu põhiplaanile.
2. Hajaasustuses elamumaa, ärimaa, tootmismaa ja ühiskondlike hoonete maa arendamisel määratakse detailplaneeringu koostamise kohustus kohaliku omavalitsuse kaalutusotsuse alusel.
3. Detailplaneeringu koostamise kohustus on hoonete ehitamisel Sõmerpalu vallas üldplaneeringuga määratud reoveekogumisaladel (Osulas Papimäe piirkond, Sõmerpalus Karja ja Pargi tänava ning Jaama tänava piirkonnad, Järveres vallamaja piirkond) ja ühisveevärgi aladel (Osulas Kalmistu elumupiirkond ja Järveres tööstuspiirkonna naabruses asuv elumupiirkond).
4. Võru maakonna teemaplaneeringuga „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” määratud ja üldplaneeringuga täpsustatud väärtuslike maastike aladel määratakse detailplaneeringu koostamise kohustus kohaliku omavalitsuse kaalutusotsuse alusel. Väärtuslikud maastikud Sõmerpalu vallas on maakondliku tähtsusega Linnamäe-Sõmerpalu ja Urvaste ürgoru-Pokumaa piirkonnad.

2.2. Väärtuslikud alad ja objektid

Käesolevas alapeatükis antakse ülevaade Sõmerpalu valla territooriumil asuvatest väärtuslikest aladest ja objektidest ning nende kasutamise- ja ehitustingimustest. Looduskaitseseadusest ja selle alusel kehtestatud määrustest tulenevaid tingimusi ja piiranguid on kirjeldatud seletuskirja lisa 2. peatükis.

2.2.1. Looduskaitse

Kaitsealad

- Järvere mõisapark
- Sõmerpalu mõisapark

Parkide kaitse-eesmärk on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega.

- Sõmerpalu valla territooriumil on moodustamisel Linnamäe pargi looduskaitseala.

Hoiualad

- Lõõdla järve hoiuala
- Võhandu jõe (Pühajõe) hoiuala
- Rõuge jõe hoiuala

Kaitsealused liigid

Loomaliikide elupaigad:

I kaitsekategooria:

- väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*)
- merikotkas (*Haliaeetus albicilla*)

II kaitsekategooria:

- metsis (*Tetrao urogallus*)

III kaitsekategooria:

- harjus (*Thymallus thymallus*)

Taimeliikide elupaigad:

II kaitsekategooria:

- palu-karukell (*Pulsatilla patens*)
- võsu-liivsibul (*Jovibarba globifera*)

III kaitsekategooria:

- mets-vareskold (*Diphasiastrum complanatum*)
- kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*)
- aas-karukell (*Pulsatilla pratensis*)

Seente ja samblike elupaigad:

I kaitsekategooria:

- kährikseen (*Sparassis crispa*)

Püsielupaigad

Püsielupaigad on kehtestatud I ja II kategooria loomaliikidele: metsise püsielupaigad – Kurenurme, Vilbu, Keretü (osaliselt); väike-konnakotka püsielupaigad – Pudru, Mustassaare, Kurenurme; Mustassaare merikotka püsielupaik. Võhandu jõgi kuni Sõmerpalu alevikuni on kantud lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse.

Kaitstavad looduse üksikobjektid

- Tinnipalu rändrahn
- Rootsi aegne pettai

Kaitsealuste alade ja objektide kasutamist ja kaitsekorraldust reguleerivad Looduskaitseseadus ja selle alusel kehtestatud kaitse-eeskirjad.

2.2.2. Natura 2000

Natura 2000 võrgustiku nimekirja esitatud alad kattuvad Looduskaitseseaduse tähenduses järgmiste hoiualadega:

- Löödla järve hoiuala
- Võhandu (Pühajõe) jõe hoiuala
- Rõuge jõe hoiuala
- Vagula järve hoiuala

Natura 2000 ala kaitse eesmärk määratakse kindlaks, lähtudes ala tähtsusest EÜ Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest I lisas nimetatud linnuliikide või selles nimetamata rändlinnuliikide või EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitsest I lisas nimetatud looduslike või poollooduslike elupaigatüüpide või II lisas nimetatud liikide soodsa seisundi säilitamise või taastamise jaoks, samuti lähtudes Natura 2000 võrgustiku terviklikkuse saavutamise vajadusest ning silmas pidades ala degradeerumis- ja hävimisohtu.

2.2.3. Roheline võrgustik

Võru maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” on roheline võrgustikuga tugialadeks määratud järgmised alad:

- riikliku tähtsusega **Vagula** – jääb osaliselt Sõmerpalu valla territooriumile. Tegemist on vähease asustusega suure metsamassiiviga ja Võhandu jõe ülemjooksu suublaga. Alal on kaitsealuste liikide elupaigad, metsisemängu paigad ja metsakaitseala;
- maakondliku tähtsusega **Kurenurme** – alal domineerivad okas- ja segametsad, kompaktse piirkonna moodustab kaitsealune Keema järvistu;
- maakondliku tähtsusega **Hutita** – ala moodustavad okasmetsad, leidub üksikuid vääriselupaiku;
- kohaliku tähtsusega **Järvere, Hännike, Alapõdra ja Mustja**.

Rohelise võrgustiku tugialasid ühendavad omavahel rohelised koridorid, nende hulgas riikliku tähtsusega koridor, mis ühendab Vagula, Kurenurme ja Hännike tugialasid ja maakondliku tähtsusega koridorid Vagula ja Järvere ning Hutita ja Alapõdra tugialade vahel.

Üldplaneeringuga tehakse Võru Maavalitsusele ettepanek muuta rohelise võrgustiku piire, ettepanek on kantud üldplaneeringu põhiplaanile.

Rohelise võrgustiku määramise eesmärgiks on tagada loodus- ja keskkonnakorralduslikult põhjendatum ruumistruktuur, milles on selgelt välja toodud alad, kus lubatakse ehitustegevust ning alad, kus tuleb säilitada looduskeskkond. Roheline võrgustik moodustab ruumiliselt sidusa ja tervikliku struktuuri, mille toimimist ei tohi ehitus- ja arendustegevuse käigus ohtu seada.

Rohelise võrgustiku ala arendustegevusel tuleb järgida teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” määratud nõudeid ja soovitusi ning üldplaneeringuga määratud maa-alade kasutamise- ja ehitustingimusi.

2.2.4. Väärtuslikud maastikud

Võru maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” on Sõmerpalu vallas väärtuslike maastikena nimetatud maakondliku tähtsusega:

- **Linnamäe-Sõmerpalu**
- **Urvaste ürgoru – Pokumaa** (jääb valla territooriumile osaliselt).

Väärtuslike maastike määramise eesmärgiks on säilitada olemasolev väärtuslik maastikupilt ebasobivate arengute eest.

Üldplaneeringuga on väärtuslike maastike piire ei muudeta.

Väärtuslikeks põllumaadeks on arvatud üle 38 boniteedi hindepunkti saanud põllumaad. Väärtuslikud põllumaad tuleb hoida põllumajanduslikus kasutuses või avatud maastikuna.

Väärtuslike maastike alade arendamisel tuleb juhendada Võru maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused” määratud nõuetest ja soovitustest ning üldplaneeringuga määratud kasutamise- ja ehitustingimustest (ptk 3.1.).

2.2.5. Kohalik kaitse

Looduskaitse eesmärk kohaliku omavalitsuse tasandil on piirkonna looduse eripära, kultuuri, asustust ja maakasutust esindavate väärtuslike maastike või nende üksikelementide kaitse ja kasutamise tingimuste määramine kohaliku omavalitsuse poolt.

Üldplaneeringuga tehakse Võrumaa Keskkonnateenistusele ettepanek algatada menetlus järgmiste alade ja objektide riikliku looduskaitse alt välja arvamiseks:

- **Keema järvestik;**
- **Linnamäe põlispuud;**
- **Sõmerpalu mõisapark;**
- **Järvere mõisapark.**

Üldplaneeringuga tehakse Sõmerpalu Vallavolikogule ettepanek algatada menetlus järgmiste alade ja objektide kohaliku kaitse alla võtmiseks:

- **Keema järvestik;**
- **Linnamäe põlispuud;**
- **Sõmerpalu mõisapark;**
- **Järvere mõisapark;**
- *oletatavalt* **Konstantin Pätsi istutatud tammed** Osula külas;
- **Kurenurme kirstukivi.**

2.3. Teedevõrk

Sõmerpalu valla teedevõrgu arendamiseks koostab vald igal aastal teehoiukava. Üldplaneeringuga määratakse rekonstrueerimist vajavad teed. Asulate vaheliste ühenduste parandamiseks ja liiklusohutuse suurendamiseks planeeritakse tähtsamatele ühendustele kergliiklusteed. Rekonstrueeritavad teed ja planeeritavad kergliiklusteed on kujutatud joonisel 1. Joonisele on märgitud ka perspektiivselt laiendatavad teed. Avalikult kasutatavatele aladele (puhkekohad, külaplatsid, supluskohad, vaatamisväärsused jne) juurdepääsu tagamiseks määratakse avalikku kasutusse vajalikud erateed. Üldplaneeringuga planeeritavad tegevused ning liiklusmaa ja liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa juhtfunktsiooniga maa-alade kasutamise- ja ehitustingimused on loetletud seletuskirja peatükis 3.5.

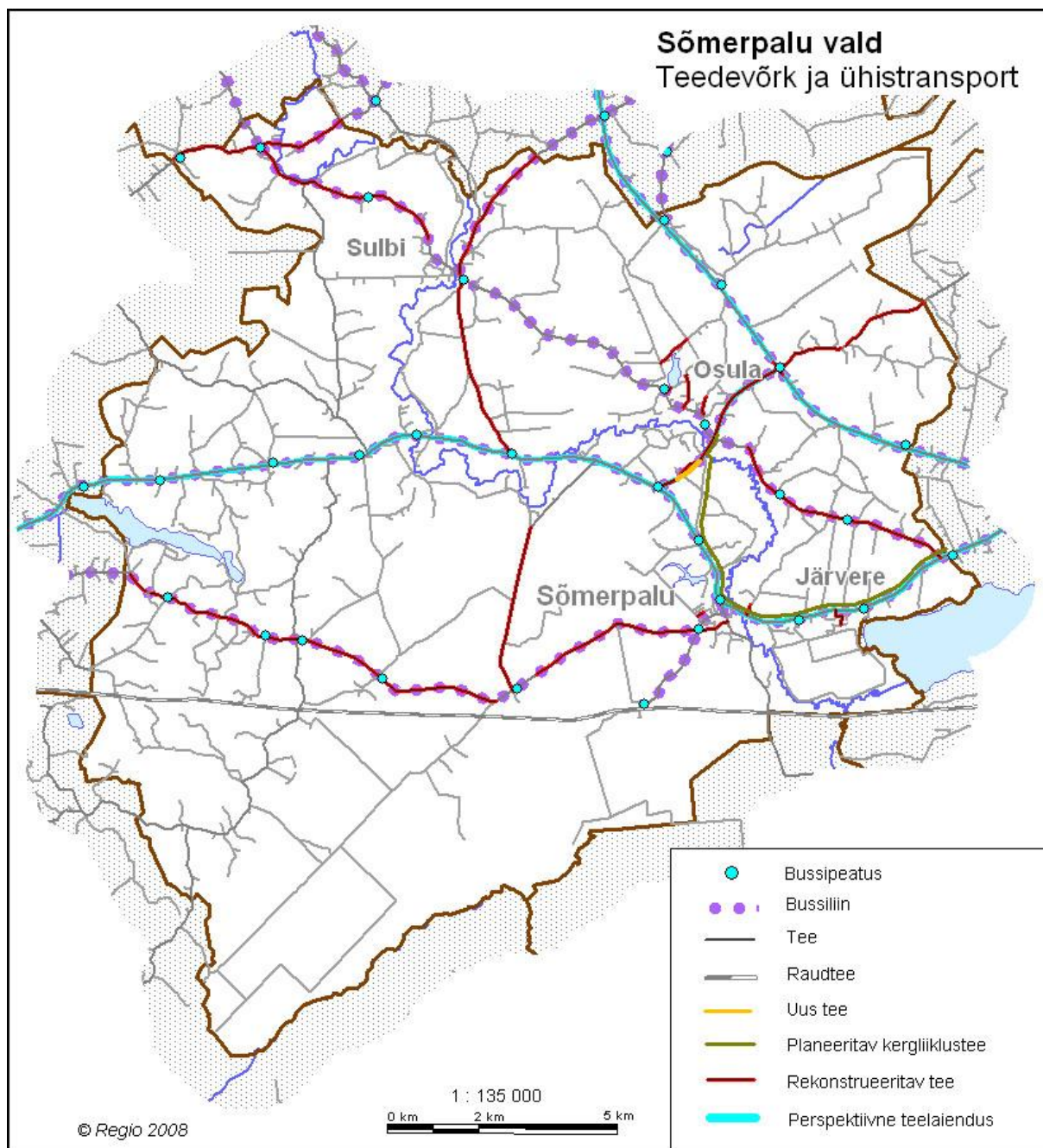
Vastavalt Teeseadusele on teedele kehtestatud kuni 50 m laiune kaitsevöönd. Teede- ja sideministri 28. septembri 1999. aasta määruse nr 55 „Tee projekteerimise normid ja nõuded” alusel on määratud riigiteede sanitaarkaitse vööndi ulatus lähtuvalt liiklussagedusest teel. Tabelis 1 on toodud Sõmerpalu valla territooriumil asuvate riigimaanteedete sanitaarkaitsevööndi ulatus lähtuvalt perspektiivsest liiklussagedusest (üldplaneeringus on perspektiivse liiklussagedusena arvestatud 150 % olemasolevast liiklussagedusest – 2007. aasta keskmisest ööpäevasest liiklussagedusest suurima sagedusega lõigul, Maanteeameti andmetel).

Tabel 1. Riigimaanteedete sanitaarkaitsevööndi ulatus

Tee nr	Tee nimi	Liiklussagedus (autot ööpäevas) 2007	Perspektiivne liiklussagedus (autot ööpäevas)	Sanitaarkaitse- vööndi ulatus
2	Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa	4313	6470	200 m
69	Võru-Kuigatsi-Tõrva	1862	2793	200 m
25103	Vaabina-Sõmerpalu	210	315	60 m
25113	Ruhingu-Linnamäe	237	356	60 m
25115	Linnamäe-Säre	109	164	60 m
25116	Rimmi-Keema	65	98	60 m
25123	Linnamäe-Kärgula	25	38	60 m
25134	Sõmerpalu-Mustahamba	495	743	60 m
18137	Kurvitsa-Hutita	170	255	60 m
23140	Sihva-Vidrike-Kärgula- Järvere	434	651	60 m
25150	Raiste-Osula-Järvere	1425	2138	200 m

25151	Mustassaare tee	599	899	60 m
25183	Antsla-Kanepi	125	188	60 m
25214	Muuga-Häniike	380	570	60 m
18224	Piiri-Sulbi	-	-	60 m
2503	Sõmerpalu	709	1064	60 m

Joonisel 1 on lisaks teedevõrgule kujutatud ka Sõmerpalu valda kattev ühistranspordivõrk ja bussipeatused. Üldplaneeringuga uusi ühistranspordiliine ei kavandata.

Joonis 1. Sõmerpalu valla teedevõrk ja ühistransport

2.4. Tehniline infrastruktuur

Ühisveevärg ja –kanalisatsioon

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga on käesoleval hetkel varustatud piirkonnad Sõmerpalu alevikus, Osula, Järvere, Linnamäe, Kurenurme ja Hānikese külades. Üldplaneeringuga nähakse ette olemasolevate ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni-piirkondade laiendamist ning ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni väljaarendamist ka Sulbi külas.

Üldplaneeringuga määratakse reoveekogumisaladeks Karja, Pargi ja Jaama tänava piirkonnad Sõmerpalu alevikus, vallamaja piirkond Järveres, Papimäe väikeelamupiirkond Osulas. Ühisveevärgialadeks määratakse Kalmistu piirkond Osulas ja tööstuspiirkonnaga külgnev ala Järveres.

Uued puurkaevud planeeritakse Mäekülā, Alakülā, Kahro ja Osula küladesse. Biotiigid planeeritakse Järvere, Sulbi, Osula ja Sõmerpalu küladesse.

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamine toimub Sõmerpalu valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukava ja investeerimisplaani alusel ja vastavalt tehnoehitise maa juhtfunktsiooniga maade kasutamise- ja ehitustingimustele (vt peatükk 3.7).

Elektrivarustus

Üldplaneeringuga planeeritakse uus alajaam Mäekülā külla. Tänavavalgustusala laiendatakse Sõmerpalu alevikus ning Osula ja Järvere külades.

Edasine elektrivarustuse arendamine toimub vastavalt tehnoehitise maa juhtfunktsiooniga maade kasutamise- ja ehitustingimustele (vt peatükk 3.7).

Soojavarustus

Sõmerpalu vallas ei ole käesoleval hetkel olemas ega kavatseda ka lähiaastatel rajada kaugküttesüsteemi. Soojavarustus toimub lokaalkatlamajade ja puidukütte baasil.

Sidevarustus

Üldplaneeringuga planeeritakse sidemastid Sõmerpalu alevikku ja Osula külla. **Sidevarustuse arendamine toimub vastavalt tehnoehitise maa juhtfunktsiooniga maade kasutamise- ja ehitustingimustele (vt peatükk 3.7).**

3. Maa- ja veealade kasutamise- ja ehitustingimused lähtuvalt juhtfunktsioonist

Käesolevas peatükis antakse ülevaade üldplaneeringu lahendusest ning üldplaneeringuga määratud kasutamise- ja ehitustingimusest juhtfunktsioonide lõikes. Üldplaneeringuga määratakse maa-alale juhtfunktsioon (ehk peamine sihtotstarve), millega reserveeritakse maa-ala vastavaks otstarbeks. Maa-ala reserveerimine kindlaks funktsiooniks ei tähenda kohest maaüksuse olemasoleva sihtotstarbe muutmist. Kuigi üldplaneering võib maa-alale ette näha praegusest erinevat kasutust, võib maaomanik maad kasutada olemasoleva sihtotstarbe ja funktsiooniga seni, kuni soovib. Reserveerimisega kindlustatakse maa-ala kasutamine tulevikus üldplaneeringus ettenähtud otstarbel. Kui maaomanikul tekib soov maa-ala arendada, peab ta lähtuma üldplaneeringuga määratud juhtfunktsioonist ja selle kasutamise- ja ehitustingimustest.

Üldplaneeringu põhiplaanile on juhtfunktsiooni alusel kantud nii olemasolevad kui perspektiivsed maa-alad. Üldplaneeringuga määratud kasutamise- ja ehitustingimused kehtivad nii olemasolevatele kui reserveeritavatele maa-aladele. Seletuskirja lisas on antud lühikäsitluse Eesti Vabariigi õigusaktidest tulenevatest maakasutus-tingimustest ja -piirangutest, mida maa-alade arendamisel peab järgima.

3.1. Elamumaa

Elamumaa (E) – **(1)** ühepereelamu maa kompaktse hoonestusega aladel ja elamu õuemaa maatulundusmaal (hajaasustuses). Alal võivad asuda elamuid teenindavad ehitised, elamute lähiümbruse puhke- ja spordirajatised; **(2)** ridaelamu ja kahe- või enamakorruseliste korterelamute maa. Korterelamute alumistel korrustel võivad asuda äri- ja üldkasutatavad ruumid. Alal võivad asuda elamuid teenindavad ehitised, elamute lähiümbruse puhke- ja spordirajatised.

Elamumaa juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse üldplaneeringuga:

- Nurme ja Põllu tänava piirkond Sõmerpalu alevikus;
- Karja ja Pargi tänava piirkond Sõmerpalu alevikus;
- Tööstusala piirkonnaga külgnev ala Järvere külas;
- Vagula järve ja tööstusala vaheline ala Järvere külas;
- Papimäe piirkond Osula külas;
- Sulbi teega piirnev ala Osula külas;
- kalmistu piirkond Osula külas;
- hoonestamata krundid Sulbi külas;
- Teeristi piirkond Mäekülä külas.

Elamumaa kasutamise- ja ehitustingimused:

- ➔ ehitise tüüp elamumaal on kuni kahekorruseline ühepereelamu või kuni kahekorruseline ja 4 boksiga ridaelamu või kuni 4 korteriga kahekorruseline korterelamu;
- ➔ elamumaa arendamisel seni hoonestamata aladel tuleb tagada uute elamute keskkonnanõuetele vastavus, arvestada kaasnevate negatiivsete keskkonnamõjudega ning võtta kasutusele neid leevendavad meetmed. Uute elamute sidumine tehnilise infrastruktuuriga (elekter, vesi, kanalisatsioon, side, ligipääs) tuleb lahendada detailplaneeringu või projekteerimis-tingimustega;
- ➔ elamumaale võib vallavalitsuse loal puhkemajanduse arendamise eesmärgil lubada 25 % ulatuses ärimaa kõrvalfunktsiooni, tagades, et äritegevusega kaasnevad mõjud ei avalda olulist negatiivset mõju naaberladele ja -omanikele;

- elamumaa arendamisel tuleb järgida traditsioonilisi piirkonnale iseloomulikke ehitusmahtusid, arhitektuurseid lahendusi, ehitusmaterjale ja hoonete paigutust krundil;
- järgida siseministri 8.09.2000. aasta määrust nr 55 „Tuleohutuse üldnõuded“;
- järgida Vabariigi Valitsuse 27.10.2004. aasta määrust nr 315 „Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded“;
- **elamumaade arendamine kompaktse asustuse põhimõttel:**
 - üldplaneeringuga reserveeritud elamumaade arendamine detailplaneeringu koostamise kohustusega aladel toimub kompaktse asustuse põhimõttel – olemasolevaid hoonestusalasid tihendades ja laiendades;
 - elamumaa väikseim ehitusõigust omav katastriüksus või krunt kompaktsel hoonestusalal on ühepereelamu rajamisel 3000 m² ja korterelamu rajamisel 4000 m², erandina võib lähtudes väljakujunenud asustusstruktuurist vallavalitsuse kaalutusotsuse alusel lubada ehitamist ka väiksemal katastriüksusel või krundil. Soovituslik maksimaalne katastriüksuse või krundi suurus on kompaktsel hoonestusalal 5000 m²;
 - elamumaa arendamisel kompaktse asustuse põhimõttel tuleb tagada, et elamualade vahele või vahetusse lähedusse jäetaks ühiskondlikus kasutuses olev ja/või roheala funktsiooniga maa, et tagada avalik ruum sotsiaalse suhtlemise soodustamiseks ja rohevõrgustiku toimimine mikrotasandil;
 - korterelamute arendamine toimub vallavalitsuse kaalutusotsuse alusel elamumaal vastavalt detailplaneeringule, mille käigus tuleb lahendada terve ala ulatuses avalikult kasutatava ruumi, teede, parklate, mänguväljakute jne paiknemine;
- **elamumaade arendamine hajaasustuses (sh põllu- ja metsamaal):**
 - elamumaa arendamisel hajaasustuses on kohalikul omavalitsusel kohustus kaaluda kavandatavate tegevustega kaasneda võivate mõjude olulisust keskkonnale ning selle alusel õigus määrata detailplaneeringu koostamise kohustus ja tulenevalt mõjude olulisusest vajadusel keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus;
 - elamumaa arendamine hajaasustuses toimub lähtudes väljakujunenud ajaloolisest asustusstruktuurist ja maastikku sobivusest;
 - hoonete (sh abihoonete) asukohavalikul tuleb lähtuda piirkonna ajaloolisest asustusstruktuurist (küla traditsioonilisest krundistruktuurist, teedevõrgust, hoonestuse maastikulisest paiknemisest, õuede hoonestusmuistist) ja hoonete sobivusest maastiku üldilmesse;
 - väikseim ehitusõigust omav katastriüksus või krunt on hajaasustuses 5000 m²;
 - soovituslik eluhoonete kaugus hajaasustuses on 200 m;
 - ehitusõigust omavale katastriüksusele või krundile on lubatud ehitada üks kuni kahekorruseline ühepereelamu ja kuni 5 abihoonet;
 - enama kui ühe ühepereelamu või 5 abihoone ehitamiseks tuleb koostada detailplaneering;
 - kui elamu kavatakse ehitada teisest elamust vähem kui 50 m kaugusele, tuleb koostada detailplaneering;
 - uute kinnistute moodustamisel peab ühe kinnistu laius olema vähemalt 50 m, veekogude ranna või kaldaga piirnevatel aladel peab ühe kinnistu ranna või kaldaga piirnev osa olema vähemalt 100 m;
 - väikeelamumaa arendamine kaitsealal, kaitsealuses pargis, kaitsealuse looduse üksikobjekti piiranguvööndis, kaitsealuse liigi elu- ja kasvukohas või nendega osaliselt kattuv alal tuleb kooskõlastada kaitsealuse objekti valdajaga;
 - väikeelamumaa arendamisel Natura 2000 alal, vääriselupaikade alal, väärtuslikul niidualal ja märgalal või nendega osaliselt kattuv alal tuleb vallavalitsusel kaaluda ja küsida seisukohta keskkonnamõju hindamise või detailplaneeringu koostamise kohustusega aladel keskkonnamõju strateegilise

- hindamise vajaduse osas Võrumaa Keskkonnateenistuselt ja Võru Maavalitsuselt;
- uute hoonete ehitamisel ja olemasolevate renoveerimisel tuleb järgida piirkonnale iseloomulikku ehitusstiili, hoonemahtusid, katuse kuju ja kallet, kasutada naturaalseid ehitusmaterjale ja värvitoone;
 - piirdeaedade rajamisel arvestada traditsiooniliste lahendustega piirdeaia kõrguse, asukoha ja materjalide osas;
 - säilitada maksimaalselt olemasolev haljastus (sh kõrghaljastus).

Täiendavad kasutamis- ja ehitustingimused elamute projekteerimisele rohelise võrgustiku alal ja loodusväärtusega alal (Pühajõe puhkepiirkonnas):

- elumumaa arendamine rohelise võrgustiku alal ja loodusväärtusega alal toimub vastavalt Võru maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust määravad keskkonnatingimused” määratud tingimustele ja soovitudele;
- elumumaa arendamisel rohelise võrgustiku alal ja loodusväärtusega alal on kohalikul omavalitsusel kohustus kaaluda kavandatavate tegevustega kaasneda võivate mõjude olulisust keskkonnale ning selle alusel õigus määrata detailplaneeringu koostamise kohustus ja tulenevalt mõjude olulisusest vajadusel keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus;
- uute kinnistute moodustamisel rohelise võrgustiku alal või loodusväärtuslikul alal on väikseim ehitusõigust omav katastriüksus või krunt 20 000 m² (2 ha).

Täiendavad kasutamis- ja ehitustingimused elamute projekteerimisele väärtuslike maastike aladel:

- elumumaa arendamine väärtuslikel maastikel toimub vastavalt Võru maakonna teemaplaneeringus „Asustust ja maakasutust määravad keskkonnatingimused” määratud tingimustele ja soovitudele;
- elumumaa arendamisel väärtusliku maastiku alal on kohalikul omavalitsusel kohustus kaaluda kavandatavate tegevustega kaasneda võivate mõjude olulisust keskkonnale ning selle alusel õigus määrata detailplaneeringu koostamise kohustus ja tulenevalt mõjude olulisusest vajadusel keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus;
- hoonete (sh abihoonete) asukohavalikul tuleb lähtuda piirkonna ajaloolisest asustusstruktuurist ja hoonete sobivusest maastiku üldilmesse;
- uute hoonete ehitamisel ja olemasolevate renoveerimisel tuleb järgida piirkonnale iseloomulikku ehitusstiili, hoonemahtusid, katuse kuju ja kallet, kasutada naturaalseid ehitusmaterjale ja värvitoone;
- vältida plastakende kasutamist ja hoonete renoveerimisel akendevahetusel säilitada akna algne ruudujaotus;
- piirdeaedade rajamisel arvestada traditsiooniliste lahendustega piirdeaia kõrguse, asukoha ja materjalide osas;
- säilitada olemasolev haljastus (sh kõrghaljastus);
- vältida uute hoonete rajamisel ilusate kaugvaadete varjamist.

3.2. Üldkasutatava hoone maa

Üldkasutatava hoone maa (AA) – teadus-, haridus-, usu-, kultuuri-, spordi-, tervishoiu- hoolekande- ja kogunemisasutuste alune maa ning nende teenindusmaa.

Olemasolevad üldkasutatava hoone maad on:

- (endise) vallamaja krunt Järvere külas;
- põhikooli krunt Sõmerpalu alevikus;
- lastepäevakodu krunt Sõmerpalu alevikus;
- põhikooli krunt Osula külas;
- "meiereihoone" krunt Osula külas.

Üldkasutatava hoone maa juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse üldplaneeringuga külaseltsi krundile Kurenurme külas.

Üldkasutatava hoone maa kasutamise- ja ehitustingimused:

- üldkasutatava hoone maana säilivad kõik vastava juhtfunktsiooniga olemasolevad maad;
- üldkasutatava hoone maa arendamine toimub detailplaneeringu alusel, mille käigus täpsustatakse (rajatava) hoone täpne funktsioon ja lahendatakse parkimine vastavalt eeldatavale parkimisvajadusele;
- üldkasutatava hoone maa arendamisel tuleb tagada ligipääs hoonele kergliiklusteede kaudu ja ühistranspordiga;
- tagada olemasoleva (kõrg)haljastuse säilitamine või täiendav rajamine;
- järgida siseministri 8.09.2000. aasta määrust nr 55 „Tuleohutuse üldnõuded“;
- järgida Vabariigi Valitsuse 27.10.2004. aasta määrust nr 315 „Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded“.

3.3. Ärimaa

Ärimaa (B) – kaubandus-, teenindus-, toitlustus- ja majutushoonete maad; büroo ja kontorihoonete maad.

Olemasolevad ärimaad on:

- Tarbijate Ühistu krunt Sõmerpalu alevikus;
- Kikkase krunt Sõmerpalu alevikus;
- Tankla krunt Sõmerpalu alevikus;
- Tarbijate Ühistu krunt Osula külas;
- Osula Ossi (ambulatoriumi) krunt Osula külas;
- Poe krunt Sulbi külas;
- Poe krunt Järvere külas;
- Kostabi krunt Järvere külas;
- Poe krunt Linnamäe külas;
- Varese külalistemaja krunt Varese külas.

Ärimaa juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse üldplaneeringuga Sõmerpalu alevikku:

- Semu Ehituse maaüksusele Pühajõe ääres;
- Sõmerpalu motokrossiraja alale.

Ärimaa kasutamise- ja ehitustingimused:

- ärimaana säilivad kõik olemasolevad ärihoonete maad;
- ärimaa arendamisel on kohalikul omavalitsusel kohustus kaaluda kavandatavate tegevustega kaasneva võivate mõjude olulisust keskkonnale ning selle alusel õigus määrata detailplaneeringu koostamise kohustus ja tulenevalt mõjude olulisusest vajadusel keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus;
- ärimaa arendamine puhkemajanduslikul eesmärgil hajaasustuses on lubatud vallavalitsuse loal väikeelamumaa kõrvalfunktsioonina 25 % ulatuses, kui äritegevusega kaasnevad mõjud ei avalda olulist negatiivset mõju naaberladele ja -maaomanikele;
- ärimaa arendamisel kõrvalfunktsioonina väärtuslikel maastikel ning rohevõrgustiku või loodusväärtuslikul alal tuleb arvestada vastavate piirkondade täiendavate ehitustingimustega;
- ärimaa arendamisel tuleb arvestada keskkonna koormustaluvusega ja tagada keskkonnasäästlik majandustegevus. Vallavalitsusel on õigus äritegevusega kaasnevate mõjude hindamiseks nõuda keskkonnamõju hindamise läbiviimist vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele;
- ärimaa arendamine on lubatud 25% ulatuses tootmismaa kõrvalfunktsioonina;

- Sõmerpalu aleviku, Osula ja Järvere külade keskuses on ärimaal lubatud kuni 50 % ulatuses elamumaa kõrvalfunktsioon;
- ärimaa arendamisel nii juht- kui kõrvalfunktsioonina tuleb tagada parkimisvõimalus vastavalt kehtivatele parkimismäärustele;
- järgida siseministri 8.09.2000. aasta määrust nr 55 „Tuleohutuse üldnõuded“;
- järgida Vabariigi Valitsuse 27.10.2004. aasta määrust nr 315 „Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded“.

3.4. Tootmismaa

Tootmismaa (TT) – tööstus- ja tootmisettevõtete ja neid teenindava abitootmise ehitiste alune ja nende ehitiste teenindusmaa, toodangu ladustamiseks ja transportimiseks ettenähtud maa-ala, millel paiknevad erinevate tootmisalade laod või hoidlad.

Olemasolevad tootmismaad on:

- Järvere Karu tootmisala Järvere külas;
- Plangi Trans tootmisala Järvere külas;
- Paadi Pagar tootmisala Järvere külas;
- Töökoja tootmisala Sõmerpalu alevikus;
- Karja tänava tootmisala Sõmerpalu alevikus;
- Linnamäe Puit tootmisala Linnamäe külas;
- Kreevaldi tootmisala Linnamäe külas;
- Tostan, Panels, Leok tootmisala Varese külas;
- Osula Ossi tootmisala Osula külas;
- Töökoja tootmisala Osula külas;
- Palo, Männiku tootmisala Osula külas;
- Kuivatite tootmisala Osula külas;
- Tootsi tootmisala Osula külas;
- Anne tootmisala Lilli-Anne külas;
- Töökoja tootmisala Sulbi külas;
- Kuivatite tootmisala Sulbi külas;
- Lautade tootmisala Kurenurme külas;
- Lautade tootmisala Hänike külas;
- Löödla tootmisala Majala külas.

Tootmismaa juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse üldplaneeringuga:

- ▶ Plangi Transi vastas olevale alale Järvere külas;
- ▶ Toftani tootmisala kõrvale Varese külas;
- ▶ Teeristi tootmisala tarbeks Mäekülä külas;
- ▶ Töökoja tootmisala kõrvale Osula külas;
- ▶ Palo farmi tootmisala kõrvale Alaküla külas.

Tootmismaa kasutamise- ja ehitustingimused:

- tootmismaana säilivad kõik olemasolevad tootmishoonete maad;
- tootmismaa arendamisel on kohalikul omavalitsusel kohustus kaaluda kavandatavate tegevustega kaasnedavate mõjude olulisust keskkonnale ning selle alusel õigus määrata detailplaneeringu koostamise kohustus ja tulenevalt mõjude olulisusest vajadusel keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus;
- tootmismaa kõrvalfunktsioonina on lubatud 25 % ulatuses ärimaa funktsiooni;
- tootmismaa arendamisel peab vajadusel tagama puhvertsooni (kaitsehaljastuse) tootmise ja teiste juhtfunktsiooniga maa-alade vahel, et vältida või leevendada tootmisega kaasnevaid negatiivseid mõjusid;
- vallavalitsusel on õigus nõuda keskkonnamõju hindamise läbiviimist vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele, kui tegemist võib olla keskkonnale ohtliku tootmisega;

- tootmismaa arendamisel olemasoleval tootmismaal tuleb tagada võimaliku olemasoleva jääkreostuse likvideerimine;
- tootmismaa arendamisel tuleb tagada parkimisvõimalus vastavalt kehtivatele parkimismääradele;
- järgida siseministri 8.09.2000. aasta määrust nr 55 „Tuleohutuse üldnõuded”;
- järgida Vabariigi Valitsuse 27.10.2004. aasta määrust nr 315 „Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded”.

3.5. Liiklusmaa ja liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa

Liiklusmaa (LT) – maantee, puistee, tänav või muu liikluseks kavandatud rajatis koos seda moodustavate sõidu- ja kõnniteede, teepeenarde ja haljas- või muude eraldusribadega (kergliiklus tähendab jalgsi, jalgrattaga, rulluisude, ratastooli, loomveoki, mootorsaani ning mopeediga liiklemist).

Liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa (LE) – liiklust teenindavate hoonete ja rajatiste (jaamahoonete, terminaalide, dispetšerpunktide, parklate jne) teenindusmaa.

Liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse perspektiivseks teelaiendamiseks üldplaneeringuga:

- ▶ Tallinn-Tartu-Luhamaa (nr 2) ja Võru-Kuigatsi-Tõrva (nr 69) maantee teekaitsevööndis sõiduraja teljest 25 m ulatuses;
- ▶ Raiste-Osula-Varese (nr 25150) teelõigul sõiduraja teljest 25 m ulatuses;
- ▶ Sõmerpalu alevikus sõiduraja teljest 25 m ulatuses.

Liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse parklate rajamiseks üldplaneeringuga:

- ▶ Vagula järve äärde Järvere külas;
- ▶ Poe juurde Järvere külas;
- ▶ (endise) vallamaja juurde Järvere külas;
- ▶ Kooli juurde Sõmerpalu alevikus;
- ▶ Kikkase poe juurde Sõmerpalu alevikus;
- ▶ TÜ poe juurde Sõmerpalu alevikus;
- ▶ TÜ poe juurde Osula külas;
- ▶ „meiereihoone” juurde Osula külas;
- ▶ Põhikooli juurde Osula külas;
- ▶ Bussipeatuse juurde Osula külas;
- ▶ Annemõisa paisjärve äärde Lilli-Anne külas;
- ▶ Harjumäe juurde Varese külas.

Kergliiklusmaa juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse üldplaneeringuga:

- ▶ Alakülä(Soe)-Järvere-Sõmerpalu-Osula kergliiklustee rajamiseks – Võru-Kuigatsi-Tõrva (nr 69)
- ▶ Osula keskusest kalmistule ja Harjumäele viiva kergliiklusteede rajamiseks (sh uus jalakäijate sild üle Pühajõe).

Avalikku kasutusse määratakse teed:

- ▶ Sõmerpalu ja Järvere mõisate juurde;
- ▶ Löödla järve äärde;
- ▶ Keema järvede äärde.

Rekonstrueeritakse järgmised teed:

- ▶ Varese-Osula-Raiste (koos ristmiku rekonstrueerimisega ristumisel Tallinn-Tartu-Luhamaa maanteega ja uue trassina Varese ja Osula silla vahelisel lõigul) –Raiste-Osula-Varese (nr 25150)

- Sõmerpalu-Hänike-Vaabina – Sõmerpalu-Vaabina (nr 25103)
- Hutita-Sulbi-Oha Kurvitsa-Hutita (nr 18137)
- Antsla-Kärgula-Kanepi – Antsla-Kanepi (nr 25183)
- Osula-Soe – Sihva-Vidrike-Kärgula-Järvere (nr 23140)
- Kurenurme-Udsali – Linnamäe-Säre (nr 25115)
- Sõmerpalu-Nursi – Sõmerpalu-Mustahamna (nr 25134)

Varese ja Osula (Raiste-Osula Varese nr 25150) silla vahelisele lõigule uue teetrassi rajamiseks reserveeritakse 50 m laiune teekoridor. Teekoridor on kantud põhiplaanile.

Liiklusmaa ja liiklust korraldava ja teenindava ehitise maa kasutamise- ja ehitustingimused:

- ➔ määrata teederegistris avalikku kasutusse teed avalikult kasutatavatele aladele (puhkekohad, külaplatsid, supluskohad, vaatamisväärsused jne) juurdepääsu tagamiseks;
- ➔ lahendada parkimine avalikult kasutatavate alade juures;
- ➔ teiste juhtfunktsioonidega maa-alade arendamisel arvestada olemasoleva teedevõrgustiku ja selle koormustaluvusega;
- ➔ võtta vajadusel kasutusele meetmed liiklusest tulevate negatiivsete mõjude (müra, saasteained) leevendamiseks;
- ➔ Tallinn-Tartu-Luhamaa (nr 2) ja Võru-Kuigatsi-Tõrva (nr 69) maanteede äärde mitte lubada uute mahasõitude planeerimist;
- ➔ Tallinn-Tartu-Luhamaa (nr 2) ja Võru-Kuigatsi-Tõrva (nr 69) maanteede äärde sanitaarkaitsevööndisse (200 m) mitte lubada uute eluhoonete planeerimist ja ehitamist;
- ➔ vallavalitsusel vaadata iga aasta üle teehoiukava teede hooldamise, rekonstrueerimise ja avalikku kasutusse võtmise reguleerimiseks.

3.6. Raudtee maa

Raudtee maa (LR) – raudtee alune ja selle teenindamiseks vajalik maa, raudteejaamade alune maa.

Üldplaneeringuga raudtee maad juurde ei reserveerita.

3.7. Tehnoehitise maa

Tehnoehitise maa (OT) – inimese elu- ja tootmistegevust toetava tehnilise infrastruktuuri (sideteenust pakkuvate, energiat tootvate ja jagavate, vett tootvate, jagavate ja puhastavate) hoonete ja rajatiste juurde kuuluv maa.

Üldplaneeringuga määratakse reoveekogumisaladena:

- Sõmerpalu alevikus (olemasolev ala);
- Osula külas (olemasolev ala);
- Järvere külas (olemasolev ala);
- Sulbi külas (olemasolev ala);
- Papimäe väikeelamupiirkond Osula külas;
- Karja ja Pargi tänava piirkond Sõmerpalu alevikus;
- Vallamaja piirkond Järvere külas;
- Jaama tänava piirkond Sõmerpalu alevikus.

Üldplaneeringuga määratakse ühisveevärgialadena:

- Sõmerpalu alevikus (olemasoleva ala);

- Osula külas (olemasolev ala);
- Järvere külas (olemasolev ala);
- tööstuspiirkonnaga piirnev väikeelamupiirkond Järvere külas;
- Kalmistu väikeelamupiirkond Osula külas.

Puurkaevude rajamiseks reserveeritakse üldplaneeringuga maa:

- Mäeküla külas (Teeristi puurkaev);
- Alaküla külas (Kirch'i puurkaev);
- Kahro külas (Promvalds/ Rosenberg'i puurkaev);
- Osula külas (Kalmistu puurkaev).

Biotiikide rajamiseks reserveeritakse maa:

- Järvere külla (olemasoleva biotiigi täienduseks);
- Sulbi külla;
- Osula külla (olemasoleva biotiigi täienduseks);
- Sõmerpalu külla (olemasoleva biotiigi täienduseks).

Tuletõrje veevõtukohtade jaoks reserveeritakse üldplaneeringuga maa:

- Järvere külla (Vagula järve äärde);
- Sõmerpalu alevikku (Bussipeatuse juurde);
- Osula külla (Eramajade tsooni);
- Alaküla külla (Palo farmi piirkonda);
- Mäeküla külla;
- Mustassaare külla;
- Varese külla (Toftani piirkonda);
- Sulbi külla;
- Mustja külla;
- Lilli-Anne külla (Annemõisa paisjärve äärde);
- Hutita külla;
- Kurenurme külla;
- Kärgula külla;
- Liiva külla;
- Sõmerpalu külla.

Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni kasutamise- ja ehitustingimused:

- ➔ ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamine toimub Sõmerpalu valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukava ja investeerimisplaani alusel;
- ➔ ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendatakse välja kõikidel üldplaneeringuga määratud reoveekogumisaladel;
- ➔ ühisveevärgi arendatakse välja kõikidel üldplaneeringuga määratud ühisveevarustuse alal;
- ➔ reoveekogumisalal koguda reovesi kanalisatsiooni või kogumiskaevude abil, heitvee pinnasesse immutamine on keelatud;
- ➔ hajaasustuses on soovitatav korraldada veevõrk ja reoveekäitlemine mitme majapidamise peale ühiselt;
- ➔ reovee käitlemisel tuleb arvestada seadusandlikes aktides sätestatud nõuetega.

Täiendav tänavavalgustus nähakse ette Sõmerpalu alevikus ning Osula ja Järvere külates.

Elektrivarustuse kasutamise- ja ehitustingimused:

- ➔ elektriliinide ja alajaamade ehitamine toimub ehitusprojekti alusel;
- ➔ uute maa-alade arendamisel tuleb elektrivarustus lahendada detailplaneeringuga või projekteerimisel;
- ➔ elektriliinide ehitamisel tuleb vältida piirkonna maastikulise ilme rikkumist.

Sidemastide rajamiseks reserveeritakse üldplaneeringuga maa:

- Osula külla (Osula mast);
- Sõmerpalu alevikku (Sõmerpalu mast).

Sidevarustuse kasutamise- ja ehitustingimused:

- ➔ Sidevarustuse arendamine toimub projekti alusel;
- ➔ Sidemastide püstitamisel tuleb vältida piirkonna maastikulise ilme rikkumist.

3.8. Puhke- ja virgestusmaa

Puhke- ja virgestusmaa (PP) – heakorrastatud haljas- ja metsaalad, kuhu on ehitatud minimaalselt teenindavaid rajatisi (puhke-, spordi ja kogunemisrajatisi), et võimaldada välisõhus sportimist ja lõõgastumist, kasutamist väljasõidukohtadena, vabaõhuürituste korraldamist jms.

Puhke- ja virgestusmaa juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse üldplaneeringuga:

- Järvere külla Järvere puhkeala (park, puhkekoht, supluskoht, paadisild) väljaarendamiseks;
- Sõmerpalu alevikku Sõmerpalu elamutsooni puhkeala (laste mänguväljak, pallimänguplats, kelgumägi, uisuväljak) ja kooli puhkeala (puhkekoht, taastatav veskijärv, väliõppeklassid) väljaarendamiseks;
- Osula külla Osula veskijärve puhkeala, kooli puhkeala (mänguväljakud, väliõppeklass) ja Annemõisa puhkeala (supluskoht, puhkekoht, parkla, paadisild) väljaarendamiseks;
- Varese külla Harjumäe puhkeala (parkla, laululava, puhkekoht) väljaarendamiseks;
- Sulbi külla Roosu puhkeala (spordiväljak, laululava, puhkekoht jne) väljaarendamiseks;
- Punakülä külla Puna puhkeala (puhkekoht, mänguväljakud) väljaarendamiseks.

Planeeritavad loodusõppe-, matka- ja terviserajad on:

- Kahro külas (Tinnipalu);
- Osula külas;
- Sõmerpalu külas;
- Järvere külas.

Planeeritavad külaplatsid on:

- Kurenurme külas (külaseltsi puhkekoht);
- Osula külas (TÜ poe tagune ala).

Puhke- ja virgestusmaa kasutamise- ja ehitustingimused:

- ➔ arendada puhke- ja virgestusmaid vallavalitsuse ja maaomaniku kokkuleppel;
- ➔ puhke- ja virgestusmaal arendustegevuse käigus maastikul oluliste muudatuste, hoonete ja rajatiste kavandamisel on kohalikul omavalitsusel kohustus kaaluda kavandatavate tegevustega kaasneva võivate mõjude olulisust keskkonnale ning selle alusel õigus määrata detailplaneeringu koostamise kohustus ja tulenevalt mõjude olulisusest vajadusel keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus;
- ➔ tagada avalik juurdepääs puhke- ja virgestusmaadele;
- ➔ lahendada puhke- ja virgestusmaadel parkimine;
- ➔ tagada puhke- ja virgestusmaadel prügivedu;
- ➔ siduda puhke- ja virgestusmaad kergliiklusteede, matkaradade ja supluskohtadega ühtsesse puhkevõrgustikku;
- ➔ puhke- ja virgestusmaade arendamisel tagada sobiva viidasüsteemi kasutamine ja puhkeplatside varustamine telkimiskoha, lõkkekoha, pinkide, prügikastide ja muude elementidega;

- ➔ järgida siseministri 8.09.2000. aasta määrust nr 55 „Tuleohutuse üldnõuded”;
- ➔ järgida Vabariigi Valitsuse 27.10.2004. aasta määrust nr 315 „Ehitisele ja selle osale esitatavad tuleohutusnõuded”.

3.9. Haljasala ja parkmetsa maa ja kaitsehaljastuse maa

Haljasala ja parkmetsa maa (HP ja HK) – puhkuseks ja virgestuseks mõeldud looduslikud ja poollooduslikud metsaalad või inimese poolt rajatud haljasrajatiste alad.

Kaitsehaljastuse maa (HK) – eriomase koosseisu ja struktuuriga metsaalad või kõrghaljastusega ribad, mille funktsiooniks on kaitsta külgnevaid alasid kahjulike keskkonnamõjude eest või neid leevendada.

Haljasala ja parkmetsamaa juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse üldplaneeringuga:

- Sõmerpalu alevikku (Sõmerpalu lastepäevakodu park ning Jaama ja Karja tn vaheline park);
- Linnamäe külla (Linnamäe park).

Kaitsehaljastuse maa juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse üldplaneeringuga:

- Sõmerpalu alevikku (Nursipalu müratõkke kaitsehaljastus, 2 lahustükki);
- Osula külla (Männiku metsapark);
- Elamualadega külgnevate tootmisalade äärde.

Haljasala ja parkmetsa maa ja kaitsehaljastuse maa kasutamise- ja ehitustingimused:

- ➔ haljasala ja parkmetsa maal ja kaitsehaljastuse maal on mittesihotstarbeline ehitustegevus keelatud;
- ➔ kaitsehaljastuse maa laius tootmisalade eraldajana elamumaadest on minimaalselt 50 m;
- ➔ haljasala ja parkmetsa maal ja kaitsehaljastuse maal on lubatud haljasalade kasutamiseks vajalike rajatiste (pingid, platsid jne) rajamine ja tehnilise infrastruktuuriga seonduvad ehitustööd.

3.10. Supelranna maa

Supelranna maa (PR) – puhkuseks ja virgestuseks mõeldud ala veekogu ääres.

Supelranna maa juhtfunktsiooniga maad üldplaneeringuga ei reserveerita.

Üldplaneeringuga määratakse avalikult kasutatavad supluskohad:

- Järvere külas (Vagula järve ujumiskoht);
- Sõmerpalu külas (Sõmerpalu paisjärve ujumiskoht);
- Osula külas (Annemõisa paisjärve ujumiskoht).

Supelranna maa ja supluskohtade kasutamise- ja ehitustingimused:

- ➔ avalikult kasutatavate veekogude kallastel asuvale supluskohale tuleb tagada avalik juurdepääs ja korraldada parkimine ning prügivedu.

3.11. Vee-ala

Vee-ala (V) – looduslikud sise- ja rannavee-alad, kunstlikud veekogud.

Vee-ala juhtfunktsiooniga maad reserveeritakse üldplaneeringuga kalakasvanduste rajamiseks:

- Sõmerpalu külas;
- Hānikese külas;
- Sõmerpalu alevikus.

Üldplaneeringuga reserveeritakse maa Järvere külla Järvere puhkealale paadisilla rajamiseks.

Vee-ala kasutamise- ja ehitustingimused:

- ➔ vee-ala arendamine toimub detailplaneeringu alusel, mille käigus tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine vastavalt Keskkonnamõju ja keskkonna-juhtimissüsteemi seadusele;
- ➔ avalikult kasutatavatele veekogudele tuleb tagada avalik juurdepääs ja korraldada parkimine ja prügiveedu.

3.12. Põllu- ja metsamaa

Põllu- ja metsamaa (MP ja MM) – põllunduse, aianduse, karjakasvatuse ja aretustegevusega seotud maa, metsakasvatuse ja selle teenindamisega seotud maa.

Põllu- ja metsamaa moodustab valdava osa Sõmerpalu valla territooriumist.

Põllu- ja metsamaa kasutamise- ja ehitustingimused:

- ➔ säilitada väärtuslikud põllu- ja metsamaad (boniteet üle 38 punkti);
- ➔ elumaa, ärimaa, tootmismaa ja üldkasutatava hoone maa arendamisel on kohalikul omavalitsusel kohustus kaaluda kavandatavate tegevustega kaasneva võivate mõjude olulisust keskkonnale ning selle alusel õigus määrata detailplaneeringu koostamise kohustus ja tulenevalt mõjude olulisusest vajadusel keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus;
- ➔ veekogu piiranguvööndis maa-alade arendamiseks tuleb koostada detailplaneering, piiranguvööndis asuvad metsad tuleb võimalusel säilitada majanduslikult mittekasutatavate metsareservaladena;
- ➔ ehitustegevus kaitsealal, kaitsealuses pargis, kaitsealuse looduse üksikobjekti piiranguvööndis, kaitsealuse liigi elu- ja kasvukohas või nendega osaliselt kattuv alal tuleb ehitisele parima võimaliku asukoha leidmiseks kooskõlastada kaitsealuse objekti valdajaga, et kahjustused loodus-keskkonnale oleksid minimaalsed;
- ➔ metsamaal ehitamisõiguse taotlemisel tuleb kavandatav tegevus kooskõlastada Võrumaa Keskkonnateenistusega ja taotleda nõusolekut raadamiseks;
- ➔ takistada ilusate vaadete kinnikasvamist kasutusest väljas olevate alade niitmiseega.

Täiendavad kasutamise- ja ehitustingimused elamute projekteerimisele põllu- ja metsamaa juhtfunktsiooniga alal on toodud alapeatükis 3.1.

3.13. Kalmistumaa

Kalmistu maa (K) – matmispaik, mis kultuuri- ja keskkonnaobjektina mõjutab külgnevate alade kasutus- ja ehitustingimusi.

Sõmerpalu vallas on kalmistud:

- Osula külas (Osula kalmistu);
- Sõmerpalu alevikus (mõisnike kalmistu);
- Linnamäe külas (mõisnike kalmistu ja II maailmasõja matmispaik);

- Haamaste külas („metsavendade“ matmispaik).

Üldplaneeringuga täiendavalt kalmistumaad ei reserveerita.

Kalmistumaa kasutamise- ja ehitustingimused:

- kalmistumaa arendamine toimub läbi detailplaneeringu, mille käigus tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine vastavalt Keskkonnamõju ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele.

3.14. Jäätmekäitluse maa

Jäätmekäitluse maa (OJ) – jäätmekäitluse (jäätmete kogumise, ladustamise ja ümbertöötlemise) ala ja sellega seotud hoonete ja rajatiste maa.

Jäätmekäitluse maad reserveeritakse üldplaneeringuga:

- Sõmerpalu alevikku Sõmerpalu komposteerimisväljaku rajamiseks;
- Osula külla Osula komposteerimisväljaku rajamiseks.

Jäätmekäitluse maa kasutamise- ja ehitustingimused:

- jäätmekäitluse maa arendamine toimub detailplaneeringu alusel, mis tuleb kooskõlastada Võrumaa Keskkonnateenistusega;
- jäätmejaama ja komposteerimisväljaku projekteerimise käigus tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamine vastavalt Keskkonnamõju ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele;
- jäätmekäitluse maa arendamisel peab tagama puhvertsooni (kaitsehaljastuse) jäätmekäitluse ja teiste juhtfunktsiooniga maa-alade vahel, et vältida või leevendada jäätmekäitlusega kaasnevaid negatiivseid mõjusid;
- tagama keskkonnasäästliku jäätmekäitluse, võttes kasutusele meetmed avariolukordade vältimiseks (sh järelevalve);
- jäätmekäitluse korraldamine Sõmerpalu valla territooriumil toimub lähtuvalt valla jäätmekavast ja jäätmehoolduseeskirjast.

3.15. Mäetööstusmaa

Mäetööstusmaa (TM) – kaevandatavate alade, karjääride ja turbatootmise alune maa, tootmisega seotud ja seda teenindavate ehitiste ja rajatiste alune maa.

Olemasolevad mäetööstusmaad on:

- Mustja külas (Kurgsoo turbatootmisala);
- Järvere külas (Järvere liivatootmisala).

Mäetööstusmaad reserveeritakse üldplaneeringuga:

- Pulli külla (Sulbi liivatootmisala);
- Varese külla (Varese liivatootmisala).

Mäetööstusmaa arendamisel tuleb lähtuda Maapõueseadusest.

3.16. Riigikaitsemaa

Riigikaitsemaa (R) - kasarmute, õppekeskuste ja teiste riigikaitse eesmärgi teenivate rajatiste alune ja nende teenindamiseks vajalik maa.

Üldplaneeringuga reserveeritakse Sõmerpalu valla lõunaosas riigikaitsemaana 1045 ha maad Nursipalu harjutusväljaku väljaarendamiseks.

Kui Kaitseministeeriumi Nursipalu harjutusväljaku rajamisplaanid tegelikkuses ei realiseeru, siis selleks reserveeritud alal muu juhtfunktsiooniga tegevuse arendamist ei käsitleta üldplaneeringu lahenduse muutmisenä.

4. Sõmerpalu valla üldplaneeringu elluviimine

Sõmerpalu valla üldplaneeringu elluviimist suunab Sõmerpalu Vallavalitsus, mille eelarvelistest vahenditest rahastatakse peamisi üldplaneeringus kavandatud tegevusi. Elamu-, äri- ja tootmismaade arendamine toimub erasektori rahastamisel.

Üldplaneeringu elluviimiseks on vajalikud järgmised tegevused (tegevuste elluviimise järjekorda üldplaneeringuga ei määrata, see sõltub vahendite olemasolust):

- ***Võru Maavalitsusele ettepaneku tegemine rohelise võrgustiku piiride muutmiseks;***
- ***Võrumaa Keskkonnateenistusele ettepaneku tegemine Keema järvestiku, Linnamäe põlispuudegrupi ning Sõmerpalu ja Järvere mõisaparkide riikliku looduskaitse alt väljavõtmiseks;***
- ***Sõmerpalu Volikogule ettepaneku tegemine Keema järvestiku, Linnamäe põlispuudegrupi, Sõmerpalu ja Järvere mõisaparkide, Konstantin Pätsi istutatud tammede ja Kurenurme kirstukivi kohaliku kaitse alla võtmiseks;***
- külakeskuste väljaarendamine;
- puhke- ja haljasalade väljaarendamine;
- matka- ja terviseradade väljaarendamine;
- supluskohtade korrastamine;
- kergliiklusteede väljaarendamine;
- teede rekonstrueerimine;
- parklate rajamine;
- vee- ja kanalisatsioonivõrgu rekonstrueerimine ja väljaarendamine reoveekogumisaladel ja ühisveevärgialadel;
- komposteerimisväljakute ja biotiikide rajamine;
- tuletõrje veevõtukohtade rajamine;
- Nursipalu harjutusväljakute alale tuletõrjeveehoidlate rajamine;
- tänavavalgustuse laiendamine;
- elektriliinide rekonstrueerimine ja alajaamade ehitamine;
- mobiilside mastide ehitamine;
- metsakuivenduse rekonstrueerimine ja uue rajamine Nursipalu harjutusväljaku ja Sõmerpalu aleviku vahelisele alale ning sinna müratõkkeistanduste rajamine.

Üldplaneeringu või selle alusel koostatava detailplaneeringu elluviimiseks võidakse üldistest huvidest lähtuvalt kohaldada kinnisasja sundvõõrandamist Kinnisasja sundvõõrandamise seaduses ettenähtud alustel ja korras. Sundvõõrandamine on lubatud detailplaneeringu koostamise kohustusega aladel kehtestatud detailplaneeringu alusel ja detailplaneeringu koostamise kohustusega aladel kehtestatud üldplaneeringu alusel.

LISA. Õigusaktidest tulenevad maakasutus-tingimused ja -piirangud

Käesolevas lisas on toodud ülevaade Sõmerpalu üldplaneeringu seletuskirja koostamise ajal kehtivatest olulisematest seadusandlikest aktidest, mis üldplaneeringu kehtimise aja jooksul võivad muutuda. Sellest tulenevalt peab alljärgnevat ülevaadet õigusaktidest käsitlema üldinfona ning lähtuma antud ajahetkel kehtivatest seadusandlikest aktidest. Õigusaktide terviktekstid on avaldatud Elektroonilises Riigi Teatajas (www.riigiteataja.ee).

1. Sanitaarkaitse

1.1. Veekaitse

Vee kasutamist ja kaitset reguleerib **Veeseadus**, mille alusel on välja antud mitmeid vee kaitse- ja kasutuskordi täpsustavaid määruseid.

Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ülesandeks on kindlustada veehaaret ümbritseval maa- ja veealal põhja- või pinnavee ning veehaarderajatiste kaitse, et võimaldada joogivee nõuetele vastava vee tootmine. Sanitaarkaitseala ulatus, sellega kaasnevad kitsendused ning veevõtukohtade hooldusnõuded on määratud Keskkonnaministri 16. detsembri 1996. aasta määrmuse nr 61 "**Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord**":

- põhjaveehaardele moodustatakse sanitaarkaitseala, üldjuhul 50 m raadiuses ümber puurkaevu või 50 m kaugusele mõlemale poole kaevusid ühendavast sirgjoonest ja 50 m raadiuses ümber puurkaevude rea otsmiste puurkaevude;
- sanitaarkaitseala ei moodustata, kui kasutatav põhjavesi ei sobi omadustelt olmeveeks või kui vett võetakse põhjaveekihi alla 10 m³/d ühe kinnisasja vajadusteks;
- ühe kinnisasja omanikule vajaliku kaevu asukoht peab olema võimalike reostusallikate (kogumiskaevud, käimlad, prügikastid, väetise- ja sõnnikuhoidlad, õlimahutid, kanaliseerimata saunad jne) suhtes põhjaveevoolu suunas (järgib üldjoontes maapinna kallakust) ülesvoolu ja neist krundi piires võimalikult kaugemal (mitte vähem kui 10 m);
- Veehaarde või sanitaarkaitseala projekti alusel ja maakonna keskkonnateenituse esildisel võib keskkonnaminister sanitaarkaitseala ulatust muuta järgmiselt:
 - ✓ juhul, kui veehaarde projektikohane tootlikkus on alla 10 m³ ööpäevas ja vett võetakse ühisveevärgi vajaduseks, vähendada 10 meetrini;
 - ✓ juhul, kui veehaarde projektikohane tootlikkus on üle 10 m³ ööpäevas ja põhjaveekiht on hästi kaitstud, vähendada 30 meetrini;
 - ✓ juhul, kui veehaarde projektikohane tootlikkus on üle 500 m³ ööpäevas, suurendada 200 meetrini.

Juhul kui keskkonnaminister suurendab sanitaarkaitseala ulatust 200 meetrini, rakendatakse sanitaarkaitsealal **Looduskaitseaduse** alusel sätestatud kitsendusi.

Vabariigi Valitsuse 16. mai 2001. aasta määrusega nr 171 „**Kanaliseerimisvõimega veekaitsealade**” kehtestatakse reovee kogumiseks, puhastamiseks või suublasse juhtimiseks rajatud kanalisatsioonivõrgustiku, reoveepuhasti (välja arvatud kohtpuhasti ehk reovee eelpuhasti), pumpla või muu reovee kogumise, puhastamise ja heitvee suublasse juhtimisega seotud hoone või rajatise veekaitsealad.

Väike- ja suurpuhastite nõutavad kujad sõltuvalt reovee puhastamise viisist ja reoveepuhasti jõudlusest on:

Reovee puhastamisviis	Kuja (meetrites)			
	Väikepuhasti jõudlus (ie)		Suurpuhasti jõudlus (ie)	
	Kuni 2000 ie	2000-10 000 ie	10 000-100 000 ie	üle 100 000 ie
Reoveesettetahendus- ja kompostimisväljakutega mehaaniline või bioloogiline reoveepuhasti või eraldi paiknevad reoveesettetahendus- ja kompostimisväljakud	100	150	200	300
Mehaaniline või bioloogiline reoveepuhasti, kus reoveesetet käideldakse kinnises hoones	50	100	150	200
Biotiik, tehismärgala, avaveeline taimestikpuhasti	100	200	500	800

Omapuhasti rajamisel peab arvestama, et:

- selle kuja on vähemalt 10 m (v.a septikul);
- septiku kuja on vähemalt 5 m;
- omapuhastit tohib ehitada väljapoole reovee kogumisalasid;
- see peab paiknema joogiveekaevude suhtes allanõlva ning põhjavee liikumissuuna suhtes allavoolu.

Ühiskanalisatsiooni reoveepumpla kuja ulatus sõltub reoveepumplasse juhitava reovee vooluhulgast. Kui vooluhulk on kuni 10 m³/d, peab kuja olema 10 meetrit; kui vooluhulk on üle 10 m³/d, peab kuja olema 20 meetrit. Purgimissõlme kuja peab olema 30 meetrit.

Vabariigi Valitsuse 31. juuli 2001. aasta määrusega nr 269 „**Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord**” on vastu võetud reovee puhastamise ja heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise nõuded ja nõuete täitmise kontrollimise meetmed.

Põllumajanduslikust tootmisest tuleneva reostuse vältimiseks on Vabariigi Valitsus kehtestanud 28. augusti 2001. aastal määruse nr 288 „**Veekaitsenõuded väetise- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja sõnniku, silomahla ja muude väetiste kasutamise ja hoidmise nõuded**”.

Naftasaaduste hoidmisehitiste veekaitsenõuded ohtliku seisundi tekke vältimiseks ja vee reostumise ennetamiseks on vastu võetud Vabariigi Valitsuse 16. mai 2001. aasta määrusega nr 172 „**Naftasaaduste hoidmisehitiste veekaitsenõuded**”. Määrust ei kohaldata üldkasutatavatele autokütusetanklatele.

Hoidmisehitise asukoha valikul tuleb eelistada alasid:

- kus põhjavesi on reostuse eest keskmiselt või hästi kaitstud;
- kus hoidmisehitise jääks asulast valdavate tuulte suhtes allatuult;
- mida ei ohusta üleujutused;
- mida kasutatakse tootmiskauna.

Hoidmisehitise kuja (naftasaaduste hoidmisehitise mahuti välispinna või selle täitmis- või tühjenusava lubatud kõige väiksem kaugus suurõnnetuse ohuga ettevõttest, sanitaarkaitsealata kaevust ja tsiviilhoonest, v.a naftasaaduste hoidmisehitise teenindamisega seotud hoone) ulatus sõltub ehitise mahuti mahust:

- Väikese hoidmisehitise kuja peab olema vähemalt 25 m.
- Keskmise hoidmisehitise kuja peab sõltuvalt hoidmisehitise mahuti mahust olema:
✓ vähemalt 50 m, kui hoidmisehitise mahuti maht on kuni 1000 m³;

- ✓ vähemalt 100 m, kui hoidmisehitise mahuti maht on üle 1000 m³.
 - Suure hoidmisehitise kuja peab olema vähemalt 150 m.
- Hoidmisehitise tohib rajada veehaarde sanitaarkaitsealasse või suurõnnetuse ohuga ettevõtte territooriumile, kui hoidmisehitis teenindab ainult veehaaret või suurõnnetuse ohuga ettevõtet.

Keskkonnaministri 30. detsembri 2002. aasta määrus nr 78 „**Reoveesette põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel kasutamise nõuded**” reguleerib reoveesette kasutamist põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel, et vältida selle kahjulikku mõju pinna- ja põhjaveele, mullale, taimedele, loomade ja inimeste tervisele.

1.2. Välisõhu kaitse

Välisõhu kaitse seadus reguleerib tegevust, millega kaasneb välisõhu keemiline või füüsikaline mõjutamine, osoonikihi kahjustamine või kliimamuutust põhjustavate tegurite ilmumine. Saasteallikaks loetakse saasteaineid, müra, ioniseerivat või ioniseeriva toimeta kiirgust ning infra- või ultraheli välisõhku suunav või eraldav objekt. Saasteallikad jagunevad paikseteks ja liikuvateks saasteallikateks:

- paikne saasteallikas on püsiva asukohaga üksik saasteallikas, kaasa arvatud teatud aja tagant teisaldatav saasteallikas, või ühel tootmisterritooriumil asuvate saasteallikate grupp;
- liikuv saasteallikas on püsiva asukohata saasteallikas, mis samal ajal saasteainete välisõhku eraldamisega võib vahetada asukohta.

Välisõhu saastatuse taseme piirnormid on määratud keskkonnaministri 7. septembri 2004. aasta määrusega nr 115 „**Välisõhu saastatuse taseme piir-, sihtväärtused ja saastetaluvuse piirmäärad, saasteainete sisalduse häiretasemed ja kaugemad eesmärgid ning saasteainete sisaldusest teavitamise tase**”. Saasteallikat ümbritseva piirkonna välisõhus saasteaine sisalduse piir- või sihtväärtuse ületamise korral peab saasteallika valdaja rakendama täiendavaid meetmeid saasteallikast eralduva saasteaine heitkoguse vähendamiseks. Paiksest saasteallikast saasteainete välisõhku viimise õiguse tingimused määratakse välisõhu saasteloaga või erisaasteloaga.

1.3. Mürakaitse

Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamute ning ühiskasutusega hoonete sees ja nende hoonete välisterritooriumil on kehtestatud sotsiaalministri 4. märtsi 2002. aasta määrusega nr 42 „**müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid**”. Määruse nõuetega tuleb arvestada ka müratekitavate seadmete paigaldamisel tööstushoonetesse ning nende välisterritooriumile, samuti meelelahutusürituste ja ehitustööde korraldamisel. Nõuetega tuleb arvestada ka linnade ja asulate planeerimisel ning ehitusprojektide koostamisel, samuti müratekitavate ettevõtete paigutamisel elamutesse ja muudesse hoonetesse.

Müra taotlustasemeks loetakse müra taset, mis üldjuhul ei põhjusta häirivust ja iseloomustab häid akustilisi tingimusi. Taotlustaset kasutatakse uutes planeeringutes (ehitusprojektides) ja olemasoleva müraolukorra parandamisel. Uutel planeeritavatel aladel ja ehitistes peab müratase jääma taotlustaseme piiridesse. Kui taotlustasemel on soovituslik iseloom, antakse taotlustaseme arvsuuruse juurde sellekohane märkus.

Müra piirtasemeks loetakse müra taset, mille ületamine võib põhjustada häirivust ja mis üldjuhul iseloomustab rahuldavaid (vastuvõetavaid) akustilisi tingimusi. Piirtaset kasutatakse olemasoleva olukorra hindamisel ja uute hoonete projekteerimisel olemasolevatel hoonestatud aladel. Olemasolevatel aladel ja ehitistes ei tohi müra

ületada piirtaset. Kui piirtase on ületatud, tuleb rakendada meetmeid müra vähendamiseks.

Välismüra normimisel ($L_{pA,eq,T}$, dB päeval/öösel) lähtutakse hoonestatud või hoonestamata ala kategooriast:

- I kategooria looduslikud puhkealad ja rahvuspargid, puhke- ja tervishoiuasutuste puhkealad;
- II kategooria laste- ja õppeasutused, tervishoiu- ja hoolekandeadasutused, elamualad, puhkealad ja pargid linnades ning asulates;
- III kategooria segaala (elamud ja ühiskasutusega hooned, kaubandus-, teenindus- ja tootmisettevõtted);
- IV kategooria tööstusala.

Müra normtasemed on järgmised:

Ala üld-planeeringu alusel	I kategooria	II kategooria	III kategooria	IV kategooria
Taotlustase uutel planeeritavatel aladel				
Liikluspää	50/40	55/45	60/50	65/55
Tööstusettevõtete müra	45/35	50/40	55/45	65/45
Kaubandus- ja teenindusettevõtete, spordiväljakute ja meelelahutuspaikade müra	45/35	50/40	55/45	65/45
Taotlustase olemasolevatel aladel				
Liikluspää	55/45	60/50	60/50 65/55*	70/60
Tööstusettevõtete müra	50/40	55/40	60/45	65/55
Kaubandus- ja teenindusettevõtete, spordiväljakute ja meelelahutuspaikade müra	50/40	55/40	60/45	65/55
Piirtase olemasolevatel aladel				
Liikluspää	55/50	60/55 65/60*	65/55 70/60*	75/65
Tööstusettevõtete müra	55/40	60/45	65/50 60/45**	70/60
Kaubandus- ja teenindusettevõtete, spordiväljakute ja meelelahutuspaikade müra	55/40	60/45	65/50 60/45**	70/60

* lubatud müratundlike hoonete sõidutee (raudtee) poolisel küljel

** soovituslik normtase müravastaste meetmete rakendamisel

1.4. Vibratsioon

Sotsiaalministri 17. mai 2002. aasta määrusega nr 78 „**Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid**” kehtestatakse inimeste tervisekahjustuste ja ebameeldivate aistingute vältimiseks üldvibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes. Seadmeid, masinaid ja muid vibratsiooniallikaid tuleb paigaldada, hooldada või kasutada sellisel viisil, et

nende poolt tekitatud vibratsioon elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ei ületa käesoleva määrusega sätestatud piirväärtusi. Määruse nõudeid tuleb arvestada samuti ehitusprojektide koostamisel.

Üldvibratsiooni piirväärtused päeval (07.00–23.00) ja öisel (23.00–07.00) ajal on esitatud tabelis:

Hooned ja ruumid	Vibratsiooni toimeaeg	Vibro-kiirenduse a_v piirväärtused, (m/s^2)	Vibrokiirenduse tasemete L_{av} piirväärtused, (dB)	Baaskõvera koefitsient *
Olemasolevad ehitised				
Elamute, ühiselamute ja hoolekandeesutuste, koolieelsete lasteesutuste elu-, rühma- ja magamistoad	Päeval Öösel	$1,26 \times 10^{-2}$ $8,83 \times 10^{-3}$	82 79	2,0 1,4
Majutustevõtete majutusruumid	Päeval Öösel	$1,26 \times 10^{-2}$ $8,83 \times 10^{-3}$	82 79	2,0 1,4
Tervishoiuteenuse osutamise ruumid, v. a haiglapaladid	Ööpäeva-ringselt	$1,26 \times 10^{-2}$	82	2,0
Haiglapaladid	Ööpäeva-ringselt	$8,83 \times 10^{-3}$	79	1,4
Õppeasutuste ruumid, kus toimub õppetöö	Päeval	$1,26 \times 10^{-2}$	82	2,0
Bürood ja haldushooned	Päeval	$2,52 \times 10^{-2}$	88	4,0
Projekteeritavad ehitised				
Elamute, ühiselamute ja hoolekandeesutuste, koolieelsete lasteesutuste elu-, rühma- ja magamistoad	Päeval Öösel	$8,83 \times 10^{-3}$ $6,31 \times 10^{-3}$	79 76	1,4 1,0
Haiglapaladid	Ööpäeva-ringselt	$6,31 \times 10^{-3}$	76	1,0

* Baaskõvera koefitsient – kordaja, millega tuleb korrutada vibrokiirenduse baaskõvera arväärtused

1.5. Jäätmed

Jäätmeseadus sätestab üldnõuded jäätmete tekke ning neist tuleneva tervise- ja keskkonnaohu vältimiseks ning jäätmehoolduse korralduse jäätmete ohtlikkuse ja koguse vähendamiseks, samuti vastutuse kehtestatud nõuete rikkumise eest.

- Tavajäätmed on kõik jäätmed, mis ei kuulu ohtlike jäätmete hulka.
- Püsijäätmed on tavajäätmed, milles ei toimu olulisi füüsikalisi, keemilisi ega bioloogilisi muutusi. Püsijäätmed ei lahustu, põle ega reageeri muul viisil füüsikaliselt või keemiliselt, nad ei ole biolagundatavad ega mõjuta ebasoodsalt muid nendega

kokkupuutesse sattuvaid aineid viisil, mis põhjustaks keskkonna saastumist või kahju inimese tervisele. Püsijäätmete leostuvus veekeskkonnas, ohtlike ainete sisaldus ning nõrgvee ökotoksilisus ei põhjusta täiendavat keskkonnakoormust, seda eriti põhja- ja pinnavee kvaliteedinõudeid silmas pidades.

- Biolagunevad jäätmed on anaeroobselt või aeroobselt lagunevad jäätmed, nagu toidujäätmed, paber ja papp.
- Ohtlikud jäätmed on jäätmed, mis vähemalt ühe seaduses nimetatud kahjuliku toime tõttu võivad olla ohtlikud tervisele, varale või keskkonnale.
- Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed. Olmejäätmetes võib sisalduda nii tava- kui ka ohtlikke jäätmeid.

Iga tegevuse juures tuleb rakendada kõiki sobivaid jäätmetekke vältimise võimalusi, samuti kanda hoolt, et tekkivad jäätmed ei põhjustaks ülemäärast ohtu tervisele, varale ega keskkonnale. Selleks tuleb iga tegevuse juures võimaluste piires:

- rakendada loodusvarade ja toorme säästlikuks kasutamiseks parimat võimalikku tehnikat, sealhulgas tehnoloogiat, milles võimalikult suures ulatuses taaskasutatakse jäätmeid;
- kavandada, projekteerida, valmistada ja sisse vedada eeskätt selliseid tooteid, mis on kestvad ja korduskasutatavad ning mille kasutuselt kõrvaldamisel tekkivad jäätmed on taaskasutatavad võimalikult suurel määral.

1.6. Kalmistud

Sotsiaalministri 28. detsembri 2001. aasta määrusega nr 156 „**Tervisekaitsenõuded surnu hoidmisele, vedamisele, matmisele ja ümbermatmisele**” kehtestatud korra järgi tuleb uute matmispaikade rajamisel ja kasutuses olevate matmispaikade laiendamisel moodustada sanitaarkaitseala. Sanitaarkaitseala moodustamisel tuleb arvesse võtta **Veeseaduse** ja keskkonnaministri 16. detsembri 1996. a määruse nr 61 „**Veehaarde sanitaarkaitseala moodustamise ja projekteerimise kord**” nõudeid.

Uute matmispaikade rajamisel ja kasutuses olevate matmispaikade laiendamisel tuleb arvestada järgmist:

- matmispaiga maa-ala kallak ei tohi olla pinnaveeallikate suunas;
- põhjavee tase peab olema matmispaigal vähemalt 2 m sügavusel maapinnast;
- matmispaigale peab olema tagatud vaba ja heakorrastatud juurdepääs.

Uue või rekonstrueeritava matmispaiga planeering või matmispaiga laiendamise planeering peab olema kooskõlastatud asukohajärgse tervisekaitsetalitusega.

2. Looduskaitse

Looduskaitseseadusega kaitstavad objektid on:

- kaitsealad – rahvuspargid, looduskaitsealad, maastikukaitsealad;
- hoiualad – elupaikade ja kasvukohtade kaitseks määratud ala;
- kaitsealused liigid, kivistised ja mineraalid – looma-, taime- või seeneliigi taksonoomiline üksus, kaitsekategooriasse kantud kivistis või mineraal;
- püsielupaigad – kaitsealuse looma sigimisala või muu perioodilise koondumise paik, kaitsealuse taime või seene looduslik kasvukoht, lõhe või jõesilmu kudemispaik;
- kaitstavad looduse üksikobjektid – puu, allikas, rändrahn, juga, karestik, pank, ahang, paljand, koobas, karst;
- kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid – maastik, väärtuslik põllumaa, väärtuslik looduskooslus, maastiku üksikelement, park, haljasala või haljastuse üksikelement.

Kaitsealal, hoiualal, püsielupaigas ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndis ei või ilma kaitstava loodusobjekti valitseja nõusolekuta:

- muuta katastriüksuse kõlvikute piire ega kõlviku sihtotstarvet;
- koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
- väljastada metsamajandamiskava;
- kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
- anda nõusolekut väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- anda projekteerimistingimusi;
- anda ehitusluba.

Kaitseala, püsielupaiga ja kaitstava looduse üksikobjekti kaitsekord määratakse kaitse-eeskirjaga. Kaitse-eeskirjaga piiritletakse ühe või mitme erineva rangusastmega kaitsevööndi ulatus ning määratakse käesoleva seadusega sätestatud piirangute osaline või täielik, alaline või ajutine kehtivus vööndite kaupa.

2.1. Kaitsealad

Sihtkaitsevöönd on kaitseala maa- või veeala seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike ja poollooduslike koosluste säilitamiseks. Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on sihtkaitsevööndis keelatud:

- majandustegevus;
- loodusvarade kasutamine;
- uute ehitiste püstitamine;
- inimeste viibimine kaitsealuste liikide elupaigas, kasvukohas ja rändlindude koondumispaigas;
- sõiduki, maastikusõiduki või ujuvvahendiga sõitmine;
- telkimine, lõkke tegemine ja rahvaürituse korraldamine.

Piiranguvöönd on kaitseala maa- või veeala, kus majandustegevus on lubatud, arvestades **Looduskaitseseadusega** sätestatud kitsendusi.

Kui kaitse-eeskirjaga ei sätestata teisiti, on piiranguvööndis keelatud:

- uue maaparandussüsteemi rajamine;
- veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmise;
- maavara kaevandamine;
- puhtpuistute kujundamine ja energiapuistute rajamine;
- uuendusraie;
- maastikukaitseala eritüübina kaitstavates parkides, arboreetumites ja puistutes puuvõrde või põõsaste kujundamine, puittaimestiku istutustööd ja raie ilma kaitseala valitseja nõusolekuta;

- biotsiidi, taimekaitsevahendi ja väetise kasutamine;
- ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise, püstitamine ning rahvuspargis ehitise väliskonstruktsioonide muutmine;
- jahipidamine ja kalapüük;
- sõidukiga, maastikusõidukiga või ujuvvahendiga sõitmine, välja arvatud liinirajatiste hooldamiseks vajalikeks töödeks ja maatulundusmaal metsamajandustöödeks või põllumajandustöödeks;
- telkimine, lõkketegemine ja rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja poolt tähistamata kohas;
- roo varumine külmumata pinnasel.

Parkide, arboreetumite ja puistute kaitset reguleerib Vabariigi Valitsuse 3. märtsi 2006. aasta määrus nr 64 „**Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri**”. Pargi kaitse-eesmärk on ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogiliselt, kultuurilooliselt, ökoloogiliselt, esteetiliselt ja puhkemajanduslikult väärtusliku puistu ning pargi- ja aiakunsti hinnaliste kujunduselementide säilitamine koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega. Pargis kehtivad **Looduskaitseseaduses** sätestatud piirangud määruses sätestatud erisustega.

Pargi valitseja nõusolekuta on pargis keelatud:

- puuvõrade või põõsaste kujundamine ja puittaimestiku raie;
- ehitise, kaasa arvatud ajutise ehitise püstitamine;
- projekteerimistingimuste andmine;
- detail- ja üldplaneeringu kehtestamine;
- nõusoleku andmine väikeehitise, sealhulgas lautri või paadisilla ehitamiseks;
- ehitusloa andmine;
- veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine;
- katastriüksuse kõlvikute piiride ja sihtotstarbe muutmine;
- maakorralduskava koostamine ja maakorraldustoimingute teostamine;
- metsamajandamiskava väljastamine ja metsateatise kinnitamine;
- puhtpuistute kujundamine;
- uuendusraie;
- biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- uue maaparandussüsteemi rajamine.

Pargis on keelatud ka maavara kaevandamine.

2.2. Hoiualad

Hoiualal on keelatud nende elupaikade ja kasvukohtade hävitamine ja kahjustamine, mille kaitseks hoiuala moodustati ning kaitstavate liikide oluline häirimine, samuti tegevus, mis seab ohtu elupaikade, kasvukohtade ja kaitstavate liikide soodsa seisundi. Hoiualal on metsaraie keelatud, kui see võib rikkuda kaitstava elupaiga struktuuri ja funktsioone ning ohustada elupaigale tüüpiliste liikide säilimist.

Hoiuala piires asuva kinnisasja valdaja peab esitama hoiuala valitsejale teatise järgmiste tegevuste kavandamise korral:

- tee rajamine;
- loodusliku kivimi või pinnase teisaldamine;
- veekogude veetaseme ja kaldajoone muutmine ning uute veekogude rajamine;
- biotsiidi ja taimekaitsevahendi kasutamine;
- loodusliku ja poolloodusliku rohumaa kultiveerimine;
- puisniiduilmelisel alal asuvate puude raiumine;
- maaparandussüsteemi rajamine ja rekonstrueerimine.

2.3. Kaitstavad looduse üksikobjektid

Keskkonnaministri 2. aprilli 2003. aasta määrusega nr 27 „**Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri**” on sätestatud üksikobjektide kaitsekord. Üksikobjekti ümber on 50 meetri ulatuses määruses sätestatud kaitsekorraga piiranguvöönd, kui keskkonnaminister pole määranud väiksemat piiranguvööndi ulatust.

Üksikobjekti ümbritsevas piiranguvööndis on keelatud:

- maavarade ja maa-ainese kaevandamine;
- veekogude veetaseme muutmine ja nende kallaste kahjustamine;
- uute maaparandussüsteemide rajamine;
- jäätmete ladustamine;
- jugade, allikate ja karstivormide ümbruses väetiste ja mürkkemikaalide kasutamine.

Üksikobjekti kahjustamine on keelatud.

2.4. Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid

Looduskaitse eesmärk kohaliku omavalitsuse tasandil on piirkonna looduse eripära, kultuuri, asustust ja maakasutust esindavate väärtuslike maastike või nende üksikelementide kaitse ja kasutamise tingimuste määramine kohaliku omavalitsuse poolt. Maastiku üksikelemendi ümber moodustatakse 50 meetri kaugusele ulatuv kaitsevöönd, kui kaitse alla võtmisel ei sätestata selle väiksemat ulatust. Kohaliku kaitse alla võetud maa-alal ja üksikelemendi kaitsevööndis rakendatakse **Looduskaitseseaduses** piiranguvööndi kaitsekorda, mida võib kaitse-eeskirjaga või planeeringuga leevendada. Tiheasustusosal asuvaid üksikpuid, välja arvatud kasvav mets **Metsaseaduse** tähenduses ja viljapuud, tohib raiuda kohaliku omavalitsuse loa alusel.

2.5. Natura 2000 alad

Euroopa Liidu Natura 2000 võrgustik koosneb Eestis:

- 1) linnualadest, millest Eesti riik on Euroopa Komisjoni teavitanud EÜ Nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitsest (EÜT L 103, 25.04.1979, lk 1–18) kohaselt;
- 2) aladest, millel on EÜ Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitsest kohaselt Euroopa Komisjoni seisukohast üleeuroopaline tähtsus.

3. Veealadest tulenevad piirangud

3.1. Ranna ja kalda piiranguvöönd

Ranna või kalda kaitse eesmärk on rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine. **Looduskaitseadusega** on veekogudele kehtestatud ranna ja kalda piiranguvöönd. Piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärgiks on vee ja pinnase kaitsmise ja puhketingimuste säilitamine. Ranna piiranguvööndis on keelatud lageraie.

Ranna või kalda piiranguvööndi laius on:

- üle kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal ja maaparandussüsteemi eesvoolul 100 meetrit;
- kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul ning allikal 50 meetrit.

Ranna või kalda piiranguvööndis on keelatud:

- reoveesette laotamine;
- matmispaiga rajamine;
- jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas;
- maavara kaevandamine;
- mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ja radu ning maastikusõidukiga sõitmine, välja arvatud tiheasustusalal haljasala hooldustööde tegemiseks, kutselise või harrastusliku kalapüügiõigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks ning maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja põllumajandustöödeks.

3.2. Ranna või kalda veekaitsevöönd

Vee kaitsmiseks hajureostuse eest ja veekogu kallaste uhtumise vältimiseks moodustatakse veekogu kaldaalal veekaitsevöönd. Ranna või kalda veekaitsevööndi ulatus ja kitsendused on sätestatud **Veeseadusega**.

Veekaitsevööndi ulatus tavalisest veepiirist on:

- järvedel, veehoidlatel, jõgedel, ojadel, allikatel, peakraavidel ja kanalitel ning maaparandussüsteemide eesvooludel – 10 m;
- maaparandussüsteemide eesvooludel valgalaga alla 10 km² – 1 m.

Veekaitsevööndis on keelatud:

- maavarade ja maa-ainese kaevandamine ning geoloogilise uuringu teostamine;
- puu- ja põõsarinde raie ilma maakonna keskkonnateenistuse nõusolekuta, välja arvatud raie maaparandussüsteemi eesvoolul maaparandushoiutööde tegemisel;
- majandustegevus, välja arvatud heina niitmine ja roo lõikamine;
- väetise, keemilise taimekaitsevahendi ja reoveesette kasutamine ning sõnnikuhoidla või -auna paigaldamine. Lubatud on taimekaitsevahendi kasutamine taimehaiguste korral ja kahjurite puhanguliste kollete likvideerimisel keskkonnateenistuse igakordsel loal.

3.3. Ranna või kalda ehituskeeluvöönd

Ranna või kalda kaitse eesmärk on rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine. Selleks on rannale või kaldale kehtestatud ehituskeeluvöönd, mille ulatus ja kitsendused on sätestatud **Looduskaitseadusega**.

Ehituskeeluvööndi laius rannal või kaldal on:

- linnas ja alevis ning aleviku ja küla selgelt piiritletal kompaktsel hoonestusega alal (tiheasustusalal) 50 meetrit, va kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul ning allikal, kus ehituskeeluvööndi laius on 25 meetrit;
- üle kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal ja maaparandussüsteemi eesvoolul 50 meetrit.

Rannal ja järve või jõe kaldal metsamaal ulatub ehituskeeluvöönd ranna või kalda piiranguvööndi piirini. Ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud.

Ehituskeeld ei laiene:

- hajaasustuses olemasoleva ehitise õuemaale ehitatavale uuele hoonele, mis ei jää veekaitsevööndisse;
- tiheasustusalal ehituskeeluvööndis varem väljakujunenud ehitusjoonest maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele;
- kalda kindlustusrajatisele;
- supelranna teenindamiseks vajalikule rajatisele;
- maaparandussüsteemile, välja arvatud poldrile;
- olemasoleva ehitise esmakordsele juurdeehitisele juhul, kui juurdeehitise maht on väiksem kui üks kolmandik olemasoleva ehitise kubatuurist;
- piirdeaedadele.

Ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud:

- pinnavee veehaarde ehitisele;
- sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele;
- ranna kindlustusrajatisele;
- hüdrograafiateenistuse ja seirejaama ehitisele;
- kalakasvatusehitisele;
- riigikaitse, piirivalve ja päästeteenistuse ehitisele;
- tehnovõrgule ja -rajatisele;
- sillale;
- avalikult kasutatavale teele ja tänavale;
- raudteele.

Lautrit ja paadisilda tohib rannale või kaldale rajada, kui see ei ole vastuolus ranna ja kalda kaitse eesmärkidega ja **Veeseadusega**.

3.4. Kallasrada

Avaliku veekogu ja avalikuks kasutamiseks määratud veekogu ääres on kehtestatud kallasrada (kaldavööndis asuv kaldariba). **Veeseaduses** on sätestatud kallasraja kehtestamise kord ja ulatus.

Kallasrada on kaldariba avaliku veekogu ja avalikuks kasutamiseks määratud veekogu ääres ning asub kaldavööndis. Kallasraja laiust arvestatakse lamekaldal keskmise

veeseisu piirjoonest ja kõrgkaldal kaldanõlva ülemisest servast, lugedes viimasel juhul kallasrajaks ka vee piirjoone ja kaldanõlva ülemise serva vahelist maariba.

Kallasraja laius on:

- laevatatavatel veekogudel 10 meetrit;
- teistel veekogudel 4 meetrit;
- suurvee ajal, kui kallasrada on üle ujutatud, 2 meetri laiune kaldariba, mida mööda võib vabalt ja takistamatult veekogu ääres liikuda.

Avalikult kasutataval veekogul puudub kallasrada:

- sadamas;
- tootmisvee veehaarde vähimas võimalikus teeninduspiirkonnas;
- enne **Asjaõigusseaduse** jõustumist õiguspäraselt kallasrajale püstitatud ehitisel;
- hüdrograafiateenistuse ja seirejaamaehitisel;
- kalakasvatusehitisel;
- hüdroelektrijaama vähimas võimalikus teeninduspiirkonnas.

Looduskaitseaduse kohaselt on kohalikud omavalitsused on kohustatud üld- ja detailplaneeringuga tagama avalikud juurdepääsuvõimalused kallasrajale. Rannal või kaldal asuva kinnisasja valdaja on kohustatud tagama inimeste ja loomade vaba läbipääsu kallasrajal. Kallasraja kasutaja ei tohi kallasraja kasutamisega kahjustada kaldaomaniku vara.

3.5. Avalik kasutus

Veekogu avalik kasutamine on **Veeseaduse** tähenduses veevõtt, suplemine, veesport, veel ja jää liikumine ja kalapüük seaduses sätestatud ulatuses. Veekogu avaliku kasutamisega ei tohi rikkuda võõral maatükil viibimist reguleerivaid seadusesätteid.

3.6. Maaparandussüsteemidest tulenevad piirangud

Keskkonnaministri 24. detsembri 1996. aasta määrusega nr 64 „**Veekaitseõuete kehtestamine maaparandussüsteemide väljavalikul, ehitamisel ja ekspluateerimisel**” kehtestatakse veekaitseõuded looduskeskkonnale negatiivsete mõjude vähendamiseks regulaarsete hooldustööde puudumise tõttu põhjalikke korrastamistöid või rekonstrueerimist vajavate maaparandussüsteemide väljavalikul.

4. Metsakaitse

Metsa majandamist, kasutamist ja kaitset reguleerib **Metsaseadus**.

Metsa kasutamise viisid on:

- kaitstavate loodusobjektide hoidmine;
- maastiku ja selle erimi, mulla ja vee kaitsmine;
- inimese kaitsmine tootmisobjektidelt ja sõidukitelt leviva saaste ning ilmastiku kahjuliku mõju eest;
- rekreatiivne kasutamine;
- kõrvalkasutus, nagu puude seemnete, metsamarjade, seente, ravim- ja dekoratiivtaimede ning nende osade, sambla, samblike, pähklite, heina, okste, dekoratiivpuude, puukoore ja -juurte, vaigu ja kasemahla varumine, mesipuude paigutamine ja loomade karjatamine;
- teadus- ja õppetöö;
- puidu saamine;
- jahindus;
- riigikaitse.

Metsakategooriad on:

- hoiumets – kaitseala loodusreservaadis ja sihtkaitsevööndis või püsielupaiga sihtkaitsevööndis asuv mets;
- kaitsemets;
 - ✓ hoiualal, kaitsealal, kaitstava looduse üksikobjekti, püsielupaiga, ranna või kalda piiranguvööndis, välja arvatud maaparandussüsteemi eesvoolu, kanali või veejuhtme piiranguvööndis asuv mets;
 - ✓ kaitse alla võetud mets kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstava loodusobjektina **Looduskaitseaduse** tähenduses;
- tulundusmets – hoiu- või kaitsemetsaks määramata mets.

Hoiumetsas ei tohi inimene metsa looduslikku uuenemisse sekkuda, välja arvatud juhul, kui see on seotud kaitseala või püsielupaiga kaitse eesmärgiga ja lubatud kaitse-eeskirjas.

Keskkonnaminister määrab kinnisasja asukohajärgse keskkonnateenistuse ettepanekul kaitsemetsaks metsa, mis:

- asub lootal, luitel, uuristus- või tuulekandeohtlikul või survealal põhjaveega alal;
- kaitseb asulat või rajatist õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest;
- omab suurt tähtsust tuleohu vähendamisel või metsatulekahju leviku tõkestamisel;
- on eriti oluline marja- ja seenekorjamise koht või koht, mida kasutatakse intensiivselt rekreatiivsetel eesmärkidel;
- asub mälestise kaitsevööndis või muinsuskaitsealal või selle kaitsevööndis;
- asub maaparandussüsteemi eesvoolu piiranguvööndis, kui mets on vajalik vee ja pinnase kaitsmiseks;
- vastab geenireservimetsa tunnustele ning selle geenireservimetsaks määramine on põhjendatud Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskuse tehtud ekspertiisi alusel.

Lageraie korral ei tohi kaitsemetsas raielangi pindala olla suurem kui kaks hektarit ja turberaie korral ei tohi raielangi pindala olla suurem kui viis hektarit.

Vääriselupaik **Metsaseaduse** tähenduses on kuni seitsme hektari suuruse pindalaga kaitset vajav ala tulundusmetsas või kaitsemetsas, kus kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus on suur.

5. Muinsuskaitse

Vastavalt **Muinsuskaitseseadusele** saab mälestisi kaitsta kinnismälestise kaitsevööndi ja muinsuskaitseala kaitsevööndi kehtestamisega. Kinnismälestise kaitsevööndiks on 50 m laiune maa-ala mälestise väliskontuurist või piirist arvates, kui mälestiseks tunnistamise õigusaktis ei ole ette nähtud teisiti. Muinsuskaitseameti loata on kinnismälestise kaitsevööndis keelatud:

- maaharimine, ehitiste püstitamine, teede, kraavide ja trasside rajamine ning muud mulla- ja ehitustööd;
- puude ja põõsaste istutamine, mahavõtmine ja juurimine.

Muinsuskaitsealale avanevate kaugvaadete sulgemise või muinsuskaitseala piirile muinsuskaitseala hoonestuse suhtes sobimatute ehitiste püstitamise vältimiseks kehtestatakse muinsuskaitseala kaitsevöönd, milles kehtivad muinsuskaitseala põhimääruses kindlaksmääratud nõuded ja kitsendused. Muinsuskaitsealal paiknevatele kinnismälestistele kaitsevööndit ei kehtestata, kui muinsuskaitseala põhimääruses pole sätestatud teisiti. Samuti ei kehtestata kaitsevööndit kalmistul paiknevale kinnismälestisele.

Muinsuskaitseameti ning vallavalitsuse loata on kinnismälestisel ja muinsuskaitsealal keelatud järgmised tegevused:

- konserveerimine, restaureerimine ja remont;
- ehitamine, sealhulgas ehitise laiendamine juurde-, peale- või allaehitamise teel, ning lammutamine;
- katusealuse väljaehitamine ning kangialuse ja õuede kinni- ja täisehitamine;
- ajalooliselt väljakujunenud tänavatevõrgu, ehitusjoone ja kruntide (kinnistute) piiride muutmine ning kruntimine;
- krundi või kinnistu maakasutuse sihtotstarbe muutmine;
- katusemaastiku, ehitiste fassaadide, sealhulgas uste, akende, treppide, väravate jms muutmine;
- ehitisele seda kahjustavate või selle ilmet muutvate objektide, nagu reklaami ja info paigaldamine ning katusele tehnilise seadme paigaldamine, samuti muul viisil mälestise või muinsuskaitsealal paikneva ehitise ilme muutmine ja ehitusdetailide ümberpaigutamine;
- siseruumis avatud detailide, ehituselementide ja -konstruktsioonide algsest asukohast eemaldamine, katmine või nende muul viisil rikkumine;
- algupärasest erinevate ja algupäraseid matkivate ehitusmaterjalide kasutamine;
- teede, trasside ja võrkude rajamine ning remontimine;
- haljastus-, raie- ja kaevetööd, maaharimine ja õue ümberkujundamine;
- teisaldatavate äriotstarbeliste objektide (kiosk, müügipaviljon, välikohvik vms), valgustuse, tehnovõrkude ja -rajatiste ning reklaami paigaldamine.

Muinsuskaitsealal ehitades, konserveerides ja restaureerides ning selleks ehitusmaterjale valides tuleb arvestada nii ehitise kui ka muinsuskaitseala arhitektuurilist ja ajaloolist väärtust.

6. Tehnilistest infrastruktuuridest tulenevad piirangud

Ehitusseadusega on kehtestatud, et kinnisasja omanik peab lubama ehitada oma kinnisasjale maapinnal, maapõues ning õhuruumis tehnovõrke ja -rajatisi (kütte-, veevarustus- või kanalisatsioonitorustikku, telekommunikatsiooni- või elektrivõrku, nõrkvoolu-, küttegaasi- või elektripaigaldist või surveeadmestikku ja nende teenindamiseks vajalikke ehitisi), kui nende ehitamine ei ole kinnisasja kasutamata võimalik või kui nende ehitamine teises kohas põhjustab ülemääraseid kulutusi. Seda nõuet ei kohaldata, kui tehnovõrk või -rajatis ei võimalda kinnisasja otstarbekohast kasutamist.

Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse kohaselt on kinnisasja omanik kohustatud taluma tema kinnisasjale või veel kinnistusraamatusse kandmata maale enne 1999. aasta 1. aprilli püstitatud tehnovõrku või -rajatist (kütte-, veevarustus- või kanalisatsioonitorustik, telekommunikatsiooni- või elektrivõrk, nõrkvoolu-, küttegaasi- või elektripaigaldis või surveeadmestik ja nende teenindamiseks vajalik ehitis) sõltumata sellest, kas kinnisasi on vastava asjaõigusega koormatud või mitte. Omanik peab muuhulgas võimaldama tehnovõrgu või -rajatise (edaspidi *tehnorajatis*) teenindamiseks, remontimiseks ja rekonstrueerimiseks vajalikke töid. Omanik võib nõuda tehnorajatise kõrvaldamist, kui see ei ole enam eesmärgipärasel kasutusel.

Alates 1999. aasta 1. aprillist on tehnorajatise püstitamiseks võõrale kinnisasjale nõutav kinnisasja koormamine reaalservituudi või isikliku kasutusõigusega. Kinnistusraamatusse veel kandmata maale või riigile või kohalikule omavalitsusele kuuluvale maale tehnorajatise püstitamiseks piisab lihtkirjalikust või notariaalsest kokkuleppesest maa omanikuga. Tehnorajatise omanikul, kellele kuuluv tehnorajatis on püstitatud võõrale kinnisasjale õiguslikul alusel pärast 1999. aasta 1. aprilli, on õigus nõuda 10 aasta jooksul, alates tehnorajatisega seotud maa kandmisest kinnistusraamatusse, kas reaalservituudi või isikliku kasutusõiguse seadmist tehnorajatise talumise kohustuse sätestamiseks.

6.1. Teede ja tänavate kaitsevöönd

Teeseadusega on määratud, et tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks, liiklusohutuse tagamiseks ning teelt lähtuvate keskkonnakahjulike ja inimesele ohtlike mõjude vähendamiseks rajatakse tee äärde kaitsevöönd.

- Riigimaantee kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on 50 meetrit.
- Kohaliku maantee kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on 20 kuni 50 meetrit.
- Tänava kaitsevööndi laius on teemaa piirist kuni 10 meetrit; vööndi laius nähakse ette detailplaneeringus.

Teel ja tee kaitsevööndis on tee omaniku nõusolekuta keelatud:

- ehitada hooneid või rajatisi ning rajada istandikke. Detailplaneeringu koostamise kohustusega aladel võib hooneid ehitada teekaitsevööndisse juhul, kui see on lubatud kohaliku omavalitsuse kehtestatud detailplaneeringus;
- ehitada kiirendus- või aeglustusrada, peale- või mahasõiduteed, alalist või ajutist müügipunkti või muud teeninduskohta;
- takistada jalakäijate liiklemist neid häiriva tegevusega;
- paigaldada valgustusseadet või teabe- ja reklaamivahendit;
- korraldada spordivõistlust või muud rahvaüritust;
- kaevandada maavara ja maa-ainest;
- teha metsa uuendamiseks lageraiet;
- teha veerežiimi muutust põhjustavat maaparandus- või muud teehoiuvälisist tööd.

Teede- ja sideministri 28. septembri 1999. aasta määrusega nr 55 „**Tee projekteerimise normid ja nõuded**” on määratud riigiteede sanitaarkaitse vööndi ulatus lähtuvalt liiklussagedusest teel.

Tee omaniku nõusolekul ja tingimustel ning vallavalitsuse ja eratee omaniku vahel sõlmitud lepingu alusel määrab eratee avalikuks kasutamiseks ning nimetab teehoiu korraldamise eest vastutava isiku vallavolikogu kohaliku omavalitsuse huvidest lähtudes. Avalikult kasutatava tee kasutamisele ning avalikult kasutatavale teele juurdepääsule kohaldatakse **Asjaõigusseadust**. Kinnisasja omanik, kelle kinnisasja läbib avalikult kasutatav tee, ei või takistada ega lõpetada selle tee kasutamist ka siis, kui tee ei ole kantud kinnistusraamatusse avalikult kasutatava teena.

6.2. Raudtee kaitsevöönd

Raudteeseadusega on raudteele määratud kaitsevöönd. Raudtee kaitsevöönd on raudtee sihtotstarbelise toimimise ja häireteta raudteeliikluse tagamiseks ning raudteelt lähtuvate kahjulike mõjude vähendamiseks ettenähtud maa-ala, mille laius rööpme teljest (mitmeteelistel raudteedel ja jaamades äärmise rööpme teljest) linnades ja asulates on 30 meetrit ning väljaspool linnu ja asulaid 50 meetrit, kui seaduse või seaduse alusel kehtestatud õigusaktidega ei ole ette nähtud kaitsevööndi suuremat laiust.

- Raudtee kaitsevööndis asuva kinnisasja valdaja ei tohi oma tegevuse või tegevusetusega takistada raudtee sihtotstarbelist kasutamist, halvendada raudtee seisundit ega ohustada liiklust.
- Raudtee kaitsevööndis võib maaparandussüsteemide rajamine, maavara kaevandamine, kaevamistööde tegemine, metsaraie ja muud looduskeskkonda muutvad tööd, kergestisüttivate ainete ja lõhkematerjali tootmine ja ladustamine toimuda ainult Tehnilise Järelevalve Ameti ja vastava raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja või raudtee muu omaniku või valdaja eelneval kirjalikul nõusolekul.
- Raudtee kaitsevööndis võib hoonete ja rajatiste ehitamine, seadmete ja materjalide ladustamine ja paigaldamine, mis seab ohtu nähtavuse kaitsevööndis, toimuda ainult Tehnilise Järelevalve Ameti ja vastava raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja või raudtee muu omaniku või valdaja eelneval kirjalikul nõusolekul.
- Raudtee kaitsevööndis raudtee korrashoiuks või liiklusohutuse tagamiseks annab kinnisasja omanikule metsa raadamiseks nõusoleku keskkonnaminister või tema volitatud isik, arvestades võimaluse korral vastava raudteeinfrastruktuuri-ettevõtja või raudtee muu omaniku või valdaja kirjalikku põhjendatud seisukohta.
- Kui kaitsevööndis kasvav mets takistab raudteeliikluse ohutuse tagamiseks vajalikku nähtavust ja kinnisasja omanik keeldub metsa raadamiseks nõusoleku taotlemisest ja metsa raadamast, samuti juhul, kui raudteeliikluse ohutuse tagamiseks vajalikku nähtavust takistab muu puittaimestik, mis ei ole metsa metsaseaduse tähenduses, ja kinnisasja omanik keeldub seda puittaimestikku raiumast, on raudteeinfrastruktuuri-ettevõtjal, raudtee muul omanikul või valdajal õigus pöörduda seisukoha saamiseks Tehnilise Järelevalve Ameti poole. Kui Tehnilise Järelevalve Amet hindab metsa raadamise või muu puittaimestiku raiumise raudteeliikluse ohutuse tagamiseks vajalikuks, on Tehnilise Järelevalve Ametil õigus nõuda kinnisasja asukohajärgse keskkonnateenistuse kaudu metsa raadamiseks või muu puittaimestiku raiumiseks nõusoleku andmist raudteeinfrastruktuuri-ettevõtjale või raudtee muule omanikule või valdajale.
- Raudteeliikluse ohutuse tagamiseks raudtee kaitsevööndis metsa raadamise või muu puittaimestiku raie korral on raudtee kaitsevööndis asuva kinnisasja omanikul õigus raudteeinfrastruktuuri-ettevõtjalt või raudtee muult omanikult või valdajalt nõuda üksnes otsese kahju hüvitamist.

6.3. Elektriliinide ja -paigaldise kaitsevöönd

Elektriohutusseaduse kohaselt on elektripaigaldise kaitsevöönd elektripaigaldist, kui see on iseseisev ehitise, ümbritsev maa-ala, õhuruum või veekogu, kus ohutuse tagamise vajadusest lähtudes kitsendatakse kinnisasja kasutamist. Elektripaigaldise kaitsevööndis on keelatud tõkestada juurdepääsu elektripaigaldisele, ladustada jäätmeid, tuleohtlikke materjale ja aineid, teha tuld, põhjustada oma tegevusega elektripaigaldise saastamist ja korrosiooni ning korraldada massiüritusi, kui tegemist on üle 1000-voldise nimipingega elektripaigaldisega.

Vabariigi Valitsuse 2. juuli 2002. aasta määrusega nr 211 „**Elektripaigaldise kaitsevööndi ulatus**” on kehtestatud järgmised elektripaigaldise kaitsevööndi ulatused.

- Õhuliini kaitsevöönd on maa-ala ja õhuruum, mida piiravad mõlemal pool piki liini telge paiknevad mõttelised vertikaaltasandid, ning mille ulatus mõlemal pool liini telge:
 - ✓ alla 1 kV pingega liinide korral on 2 meetrit;
 - ✓ kuni 20 kV pingega liinide korral on 10 meetrit;
 - ✓ 35–110 kV pingega liinide korral on 25 meetrit;
 - ✓ 220–330 kV pingega liinide korral on 40 meetrit.
- Maakaabelliini maa-ala kaitsevöönd on piki kaabelliini kulgev ala, mida mõlemalt poolt piiravad liini äärmistest kaablitest 1 meetri kaugusel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid.
- Alajaamade ja jaotusseadmete ümber ulatub kaitsevöönd 2 meetri kaugusele piirdeaiast, seinast või nende puudumisel seadmest.

Elektripaigaldise omaniku loata on keelatud:

- elektripaigaldise kaitsevööndis ehitada, teha mis tahes mäe-, laadimis-, süvendus-, lõhkamis-, üleujutus-, niisutus- ja maaparandustöid, istutada ning langetada puid ja põõsaid;
- elektri-veekaabelliinide kaitsevööndis teha süvendustöid, veesõidukiga ankrusse heita, liikuda heidetud ankru, kettide, logide, traalide ja võrkudega;
- elektri-veekaabelliinide kaitsevööndis paigaldada veesõidukite liiklustähiseid ja poisid ning lõhata ja varuda jääd;
- elektri-õhuliinide kaitsevööndis sõita masinate ja mehhanismidega, mille üldkõrgus maapinnast koos veosega või ilma selleta on üle 4,5 meetri;
- üle 1000-voldise nimipingega elektri-õhuliinide kaitsevööndis ehitada aedu ja traattarasid ning rajada loomade joogikohti;
- elektri-maakaabelliinide kaitsevööndis töötada löökmehhanismidega, tasandada pinnast, teha mullatöid sügavamal kui 0,3 meetrit, küntaval maal sügavamal kui 0,45 meetrit ning ladustada ja teisaldada raskusi.

6.4. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kaitsevöönd

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kaitsevöönd on **Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni seaduse** kohaselt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ehitise ümbritsev maa-ala, õhuruum või veekogu, kus kinnisasja kasutamist on kitsendatud ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ehitiste kaitse ja ohutuse tagamiseks. Kaitsevööndi ulatus ja kitsendused kinnisasjal on määratud Keskkonnaministri 16. detsembri 2005. aasta määrusega nr 76 „**ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kaitsevööndi ulatus**”.

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni maa-aluste survetorustike kaitsevööndi ulatus torustiku telgjoonest mõlemale poole on:

- alla 250 mm siseläbimõõduga torustikul 2 m;
- 250 mm kuni alla 500 mm siseläbimõõduga torustikul 2,5 m;
- 500 mm ja suurema siseläbimõõduga torustikul 3 m.

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni maa-aluste vabavoolsete torustike kaitsevööndi ulatus torustiku telgjoonest mõlemale poole on:

- torustikul, mille siseläbimõõt on alla 250 mm ja mis on paigaldatud kuni 2 m sügavusele – 2 m;
- torustikul, mille siseläbimõõt on 250 mm ja suurem ning mis on paigaldatud kuni 2 m sügavusele – 2,5 m;
- torustikul, mille siseläbimõõt on alla 250 mm ja mis on paigaldatud üle 2 m sügavusele – 2,5 m;
- torustikul, mille siseläbimõõt on 250 mm ja suurem ning mis on paigaldatud üle 2 m sügavusele – 3 m;
- torustikul, mille siseläbimõõt on 1000 mm ja suurem ning mis on paigaldatud üle 2 m sügavusele või allmaakaevetõõnne – 5 m.

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni maa- ja veepealsete torustike kaitsevööndi ulatus on 2 m torustiku välispinnast või kandekonstruktsioonist mõlemale poole.

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni veealuste torustike kaitsevööndi ulatus torustiku telgjoonest mõlemale poole on jõgedes ja järvedes 50 m.

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni muude ehitiste ümber ulatub kaitsevöönd piirdeaiani, selle puudumisel 2 m kaugusele ehitisest.

6.5. Liinirajatise kaitsevöönd

Liinirajatise kaitsevöönd on **Elektroonilise side seaduse** tähenduses kindlaks määratud mõõtmetega ala, kus igasugune liinirajatist ohustada võiv tegevus on lubatud seaduses sätestatud tingimustel ja korras. Liinirajatise kaitsevööndi mõõtmed on:

- maismaal – 2 m liinirajatise keskjoonest või rajatise välisseinast liinirajatisega paralleelse mõttelise jooneni või:
 - ✓ tõmmitsatega raadiomasti korral selle kõrgusega ekvivalentse raadiusega mõttelise ringjooneni maapinnal, meetrites;
 - ✓ vabalt seisva raadiomasti korral selle 1/3 kõrgusega ekvivalentse raadiusega mõttelise ringjooneni maapinnal, meetrites;
- siseveekogudel – 100 meetrit.

Liinirajatise kaitsevööndis on liinirajatise omaniku loata keelatud igasugune tegevus, mis võib ohustada liinirajatist.